

11273

NOUA REVISTĂ ROMÂNĂ

POLITICA, LITERATURA, ȘTIINȚA ȘI ARTA

— APARE IN FIECARE DUMINICĂ —

Director: C. RADULESCU-MOTRU

PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

No. 2

Duminică 22 Aprilie 1912

Vol. XII

SUMĂRUL:

NOUȚĂȚI: *Reînoirea simpatiilor pentru Franța.* —
Scrisoarea D-lui N. Durnovo. — Politică și afacerile.

ACTUALE

RAMIRO ORTIZ: *Giovanni Pascoli (cu ilustrații)*
Confer. de literatură italiană la Universitate

GIOVANNI PASCOLI: *Aprilie* (trad. Const. Paul)

AR. C. MURGESCU: *Societățile comerciale pentru stimularea producției artistice.*

CULTURALE

C. SP. HASNAȘ: *Școala veche și școala nouă.*

ȘTIINȚE

N. EINSCHLAG: *Psihologia Beției.*

ISTORIE MEDICALĂ

DR. FL. SIMIONESCU: *Rolul stelelor în aparițiunea ciumei.*

DISCUȚII

M. MIHĂILEANU: *Provincia...*

INSEMNĂRI: *Naționalismul italian. — Dela conferențele „Viații Noi”. — Actuala promovare în școlile secundare.*

REVISTA REVISTELOR: *Revista Infanteriei. — Revista generală a învățământului. — Buletinul funcționarilor comerciali. — Mercure de France.*

MEMENTO

UN NUMĂR: 25 BANI

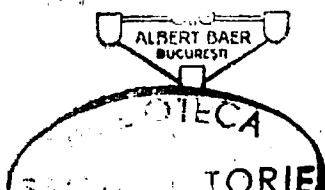
ABONAMENTUL:

In țară: pe un an (2 volume sau 48 numere) 10 Lei ; In străinătate: pe un an (2 vol. sau 48 num.) 12 Lei
„ „ pe șase luni 6 „ ; „ „ pe șase luni 7

DIRECȚIA: București, Bulevardul Ferdinand, 55 • Telefon 8/66.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

București, Calea Victoriei, 62 (Pasagiul Imobiliara, 3) • Telefon 30/11 (Centrala II).

La Administrația revistei: Calea Victoriei 62 (în pasagiu), se găsesc de vânzare pentru cititorii noștri, cu preț scăzut, următoarele lucrări:

(Cumpărătorii din provincie vor mai adăoga la costul cărților comandate și un 10 bani de fiecare leu; aceasta pentru cheltuiala transportului).

Colecțiunea volumelor apărute din Noua Revistă Română:

Volumele I—IV. (Prima serie) cu 5 lei volumul.

Volumele V—X, 1.50 lei volumul *legat*.

Transportul în provincie al acestor volume (V-X) costă: 60 bani pentru 1 sau 2 vol.; 1.10 pentru 3 sau 4 vol. și 1.60 pentru 5 sau toate 6 volumele.

Puterea Sufletească de C. Rădulescu-Motru (scriere premiată de Academia Română), lei 6.

Biblioteca Noii Reviste Române, 15 bani volumul:

No. 1. *In zilele noastre de anarhie*, de C. Rădulescu-Motru.

No. 2. *Sufletul neamului nostru*, de C. Rădulescu-Motru.

No. 3. *Contractul muncii*, de D. Negulescu.

No. 4. *Frica de moarte; Sinuciderile din mizerie* de N. Zaharia.

No. 5. *Psihologia prostului; Proștul în viața socială; Cerșetorii în haine negre*, de N. Zaharia.

Cultura română și politicianismul (ediția III-a Socec), de C. Rădulescu-Motru cu 75 bani (în loc de lei 1,50).

Poporanismul politic și democrația conservatoare, de C. Rădulescu-Motru. Prețul 50 bani.

Thomas Carlyle, viața și operele lui, de C. Antoniadă, 3 lei.

Eroii, de Thomas Carlyle, traducere din limba engleză, de C. Antoniadă, 3 lei.

Naționalismul, (cum se înțelege—cum trebuie să se înțeleagă) de C. Rădulescu-Motru, 30 bani.

Psihologia Ciocoismului—Psihologia Industriașului, de C. Rădulescu-Motru, 15 bani.

Ore de educație, de N. Moisescu, 30 bani.

STUDII FILOSOFICE

Organul Societății de Studii Filosofice din București

Revistă pentru Cercetările de Psihologie

teoretice și aplicate la:

Știința dreptului, Pedagogie și Sociologie

Director, C. RĂDULESCU-MOTRU

Profesor la Universitatea din București

Din colecțiunea „Studii filosofice” au apărut până acum:

Volumul I, scris în întregime de d. C. Rădulescu-Motru, cuprinde: Valoarea silogismului. Problemele Psihologiei. Cestiuni de estetică. Valoarea științei. Organizarea rațională a Universităților. Psihologia marilor. Psihologia industriașului. Știință și energie.

Volumul II, cu colaborațiunea D-lor C. Rădulescu-Motru, D. Drăghicescu, C. Antoniadă, G. G. Antonescu, J. Petrovici, Eugen Porn, I. F. Buricescu, I. Ghițănescu, etc., cuprinde: Psihologia revoluționarului. Determinismul social. Filosofia lui H. Bergson. Critica estetică. Atomismul filosofic. Importanța pedagogică a individualității, etc. Comunicări, Bibliografie.

Volumul III, scris în întregime de d. C. Rădulescu-Motru, cuprinde: Afirmarea personalității în principalele momente ale culturii. Legea conservării unității sufletești. Persoană și mediu. (Puterea Sufletească, Partea I—III).

Volumul IV, scris în întregime de D. C. Rădulescu-Motru, cuprinde: Mecanismul acțiunii voluntare. Caracterul. Puterile sociale. Cultura. (Puterea Sufletească partea IV—V).

Volumul V, cu colaborațiunea D-lor: I. Petrovici, Marin N. Ștefănescu, St. Antim, Marcel T. Djuvara, G. Antonescu, I. Bucovinescu, cuprinde: O nouă metodă inductivă. Logica și problemele metafizice. Substratul economic al familiei. Teoria noțiunilor, etc.

Volumul VI, cu colaborațiunea D-lor: Vladimir Ghidonescu, Marin N. Ștefănescu, G. G. Antonescu, Nisipanu, cuprinde: Pedagogia științifică și noile reforme școlare. Critica Logicii. Revista Revistelor, etc.

Prețul fiecărui volum e de 6 lei.

Pentru abonații „NOUEI REVISTE ROMÂNE” se acordă o însemnată reducere de preț.

Un abonament „STUDIILE FILOSOFICE” împreună cu „NOUA REVISTĂ ROMÂNĂ” costă 15 lei anual.

Volumul VII din „Studii filosofice” cuprinde:

Ediția populară 4 lei.

Iată câteva numai din capitolele cuprinse în această lucrare:

Introducere. — 1. Definiția Metafizicii. Științele speciale și Metafizica. — 2. Importanța și utilitatea Metafizicii. — 3. Diferența dintre Metafizică, Artă și Religieune. — 4. Metafizica și cultura.

Partea I.—Conștiința oglină. Critica realismului naiv

Capitolul I.—*În fața universului*.—O veche iluzie.—Contrastul dintre cer și pământ în vechea mitologie.—Existența.—Platon și creștinismul.—Știința modernă.—Mecanismul universal.—Fenomene care nu se pot explica prin mecanică.—Fenomenele sufletești.—Omul vierme.

Capitolul II.—*Oglinda conștiinței*.—Asemănarea înșelătoare dintre oglindă și conștiință.—Oglinda vrăjită care vede peste tot.—Rătăcirile simțurilor.—Sofistii.—Rațiunea în opoziție cu simțurile.—Materialistii și idealistii.—Ieni. Kant.—Romanticii.—Hegel. Schimbarea punctului de vedere kantian.—Influența hegelismului asupra scriitorilor contemporani. Înapoi la Kant!

Capitolul III.—*Valoarea științei*.—Exagerațiunile materialismului.—Relativitatea științei.—Lătețerea mai complexă a conștiinței duce la concluzia că știința are o valoare relativă.—Până unde merge relativitatea științei.

Capitolul IV.—*Convingerea*.

Capitolul V.—*Logica nouă*.—A ceea ce este mediul biologic pentru o plantă, este mediul cultural pentru știință.—Știința și hasmu.—Logica din punct de vedere genetic și din punct de vedere formal.—Cestiuni noi pentru Logică.

Capitolul VI.—*Adevăr și minciună*.—Oamenii pe cari nu-i înțelegem fiindcă ne sunt superiori.—Oamenii pe cari nu-i înțelegem fiindcă ne sunt inferiori.—Propaganda adevărului și meșteșugul minciunii.—Cum sunt minții săbaticii.—Politica și minciuna.—Reclama necesită.—Reclama în publicul de jos și reclama în publicul de sus.—Biruința Adevărului

Partea II.—Conștiința transcendențială. Critica filosofiei kantiane.

Capitolul I.—*Kant și continuatorii săi*.—Exagerațiunile incurajate de filosofia lui Kant.—Insuficiența filosofiei lui Kant.—Conștiința în genere și conștiința individuală.—Pragmatismul și raționalismul intransigent.—Biologismul.—Iohannes Müller.—Richard Avenarius.—Ernest Mach.—Biologismul metafizic.—Arthur Schopenhauer. Friedrich Nietzsche. Henri Bergson.—Romantismul Hegel.—Teoria Sociologică. Emil Durkheim.

Capitolul II.—*Spre o mai bună înțelegere a filosofiei kantiane*.—Intruderea problemei kantiane cu toate marile probleme filosofice.—Insuficiența încercărilor făcute de a completa pe Kant.—Cum trebuie înțeleasă importanța pe care o are pentru știință perspectiva kantiană.

Partea III.—Conștiința reală. Personalismul energetic.

Capitolul I.—*Problema eternă*.—Antropomorfismul naiv și buddhismul.—Metafizica raționalistă.—Identitatea între unitatea din conștiința omenească și unitatea din univers.—Forma sub care apare la Kant soluțiunea identității.—Direcțiunea în care trebuie căutată completarea filosofiei lui Kant.

Capitolul II.—*Monismul*.

Capitolul III.—*Personalismul energetic și supra-omul* lui Fr. Nietzsche.—Legea exercițiului. Atențiunea.—Deosebirea dintre conștiința animalelor și conștiința omenească.—Rolul conștiinței în organism.—Idealul.—Optimismul.—Vocațiunea.

NOUĂ REVISTA ROMÂNĂ

UN NUMĂR : 25 BANI

ABONAMENTUL :

In țară pe un an (2 volume sau 48 numere) 10 lei
" " " șase luni 6 "
In străinătate pe un an 12 "

APARE IN FIECARE DUMINICĂ

Director : C. RADULESCU-MOTRU

Profesor la Universitatea din București

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA :
București, Calea Victoriei 62. (Pasajul No. 31)
Telefon 30111

DIRECTIA : Bulvardul Ferdinand 55
Telefon 8166

No. 2

DUMINICĂ, 22 APRILIE 1912

Vol. XII

NOUȚĂȚI

Reinoirea simpatiilor pentru Franța.

În sfârșit Francezii par a-și fi adus aminte că există la Dunăre un popor, a cărui prietenie nu este tocmai de desprețuit, mai ales când această prietenie să poate obține ușor prin mijlocirea legăturilor de sânge și tradițiune!

România, fiica cea mai mică a glorioasei Rome, și surora Franței, a găsit în ideea originii sale pîrghia cea mai puternică pentru a oși la lumina civilizațiunei moderne. Nimic mai natural dar, de cât ca ea să fi fost atrasă dela început spre țările neo-latine, cu deosebire spre Franța, care se găsea și se găsește cea mai cultă dintre toate. A fost o vreme chiar când bărbații de stat ai Românilor credeau că aruncă o glorie peste țara lor, numind-o colonia Franței!

Politica slăbise însă în ultimul timp aceste legături naturale.

În congresele diplomaților, în care se discutau și interesele României, diplomații francezi începuseră să uite că există o suroră mai mică la Dunăre. Faimosul Barrère voia chiar să despărță România de Dunăre...

Apoi Români, de partea lor, neputând înțelege cum prietena Rusiei poate rămâne în același timp și prietena României, se depărțară și ei de Franța. Nu atât cu sentimentul cât cu rațiunea; căci sentimentul lor era prea puternic ca să se răcească așa ușor. După 1870, durentul german fu încurajat în România, și până la un punct declarat ca oficial. Diplomații francezi puseră ei singuri România în zona de influență a Germaniei.

Dar ca toate lucrurile în lumea aceasta, se schimbă și politica. Mai ales politica. De unde până acum vre-o zece ani era o locuțiune comună la oamenii de stat francezi, că Orientul Europei este destinat să cadă sub influența germană, și că nimic nu mai este de nădăjdut pentru Franța, acum de odată păreri s'au schimbat. Fie sub influența publicațiilor, ca Anatole Leroy-Beaulieu; fie sub presiunea propriilor interese și a noilor acorduri dintre popoare, Franța își reia din nou aspirațiunile sale spre Orientul Europei. Universitățile franceze se constituiesc într'o uniune pentru a ajuta expansiunea culturii franceze; iar diplomații și oamenii de stat francezi încep să aibă atențiuni extraordinare pentru noi cei din Orient. La Paris, lumea oficială este binevoitoare pentru Români.

Este de sine înțeles, că noi, Români, nu putem decât să ne bucurăm de această revenire a politicii franceze.

Vizitele unui Paul Deschanel, unui Roussel, unui Jean Richepin, și alți câți vor mai veni încă, sunt de natură să ridice prestigiul culturii apusene, pe care noi o dorim din tot sufletul, pe lângă că și prezența acestor persoane ne lasă o amintire plăcută.

Ar fi fost o mare pierdere pentru noi Români, dacă influența culturii franceze s'ar fi șters cu desăvârșire din Orientul Europei. Noi, ca popor neo-latin, găsim un sprijin în cultura franceză, și de aceea dorim să nu ne înstrăinăm de ea vreodată. Se înțelege însă că n'am dorit ca influența culturii franceze să covârșescă la noi ori și ce tendință spre o cultură proprie națională. Reinoirea unei simpatii culturale, da; pregătirea unei aserviri culturale, nu.—*Verax.*

Scrisoarea d-lui N. Durnovo.

Ca răspuns la o telegramă de felicitare primită din București, cunoscutul om politic rus, d. Durnovo, a răspuns cu următoarea scrisoare:

«Vă mulțumesc sincer pentru depeșa primită. Rușii adevărați nu pot nici odată uita binele și frățeștele relațiuni ce existau de mult între poporul român totdeauna devotat și fidel — și Rusia.

«Am vrea să credem că precum soarele risipește întunericul, tot așa adevărul ne va duce la punctul acela ca Basarabia să fie înapoiată Românilor, precum și Rusia va face să i se înapoieze Rusia din Galiția de dincolo de Carpați.

«Dorim societății să lucreze pentru binele României, sperând că nu e departe timpul federațiunii popoarelor din Balcani și că poporul român se va întruni într'un mare regat Daco-Român.

«Fiind de mai multe ori în România, ca și anul trecut, am dus totdeauna impresia cea mai plăcută despre locuitorii României și am văzut națiunea patriotică și devotată patriei sale.»

Pentru a înțelege importanța acestei scrisori, trebuie să o punem în legătură cu articolele apărute în câteva ziare italiene, și în care sunt exprimate aceleași păreri.

Politicește, rostul acestor păreri este: pregătirea opiniei publice din România pentru conlucrarea acesteia în sensul vederilor unui probabil acord ruso-italian, în aceea ce privește afacerile din Balcani. — A. C. C. —

Politica și afacerile.

Despărțirea politicii de afaceri, și pe cât se poate depărțarea oamenilor politici de afaceri, — formulă pusă la modă de d. P. P. Carp, — pare a fi foarte plăcută domnilor și trecere pe lângă ziarele din Viena și Berlin. De unde, mai înainte, partidul d-lui P. Carp nu era un partid agreat de ziarele vieneze și berlineze, acum această situațiune în bună parte este schimbată. Aproape în toate aceste ziare se găsește câte o notiță măgulitoare pentru formula d-lui P. Carp. Câteva ziare consideră chiar această formulă ca singura izbăvitoare pentru politica românească în viitor. «Politica și afacerile nu trebuiesc amestecate.»

Un colaborator al nostru a avut curiozitatea să scruteze mai de aproape motivele cari fac pe inspiratorii ziarelor străine să se entusiasmeze de formula d-lui Carp și a avut și dibăcia să facă ancheta sa, nu pe lângă oameni politici și diplomați de profesie, ci pe lângă simpli burghezi cari au afaceri bănești cu popoarele dela Dunăre. Cele aflate de dânsul le credem interesante să fie știute și de cititorii noștri. Iată câteva rânduri din scrisoarea pe care ne-o trimete dânsul.

«Marele negustor... din Viena, este prietenul politicianilor români întrucât aceștia nu se amestecă în afaceri. Afacerile trebuie să rămână pe seama străinilor, fiindcă ei au și pregătirea și capitalul; iar pentru Români să fie politica....»

«Este nedrept, ziceă d-l., că oamenii politici din București să se amestec în afaceri comerciale și în operații de bancă, fiindcă ei fac atunci o concurență nelegală străinilor. Români, făcând politică, pot să-și facă legi personale în afaceri, ceea ce nu pot să facă străinii. Afacerile trebuiesc să rămână pe teren neutru și să fie conduse de străini.

«Am auzit că partidele adverse guvernului actual vor să dea afacerile de tramway numai Românilor. Aceasta este persecuție deghizată în contra străinilor...»

Nu reproducem mai departe din scrisoarea corespondentului nostru. Cititorii înțeleg de ce este vorba, și îi rugăm să controleze ei singuri afirmațiunile de mai sus. *Verax.*

ACTUALE

GIOVANNI PASCOLI
(1855-1912)

Ce au oare cele două vrăbii, colo, pe ramura migdalului, de nu mai sburătesc voioase și certărețe în azur, ci stau într'un picior, sburlite și melancolice, ca în poezia lui Eminescu?—Vai, rândunelele străbătând cerul frumos al Italiei, au aflat și le-au adus o veste tare rea. Giovanni Pascoli, poetul lor, poetul —e drept—al tuturor păsărilor, dar mai ales al vrăbiilor; omul care *înțelegea*

*șipetele
soimilor, plânsul porumbeilor
și-aceea ce pițigoi spun cuiburilor
sau ce mai vor huhurezii dela morminte;*

copilul dumnezeesc îndrăgostit de toate lucrurile mici și frumoase, întraripate și cântătoare, umile și mari, poetul casnic cari își frământă singur în fiecare Sâmbătă pâinea lui țărănească „a crocette“ după obiceiul din Romagna; Giovanni Pascoli a murit la cincizeci și șapte de ani abia, departe de *Torre* și de *San Mauro*, între cele patru ziduri prozaice ale unei odăi oarecare de oraș, în vreme ce primăvara îmbracă cu o haină nupțială înflorată, câmpiile și tufișurile dela Castelvecchio di Barga, iar

*scatiul și pițigoiul, fiecare își pregătește
pentru cuibul său, muschiul și pânda de paianjen,
și din ceas în ceas cântă fiecare pe 'ntrecute primă-
[vara,
unul pe păr, altul pe măr.*

A murit Giovanni Pascoli? Nu: „pumnul de țărăna muritoare“ ce îi purtă numele, a coborât în adevăr în mormânt, dar nu s'a închis acolo sufletul acela virgilian și armonios, care flutură pe dinăuntru versurilor din *Myricae* și din *Poemetti*, și care nu putea de acum înainte să ne mai dea nimic mai mult și nimic deosebit de aceea ce dăduse. *Sit terra levis* bunului tovarăș care susțină acel suflet în trista lui peregrinare pământescă, și pe mormântul lui proaspăt să răsună cântecele pe cari el le dorea pentru mormântul părintesc și cu cari îi plăcea să-și compare alesele sale cânturi bucolice și câmpenești. Să răsună cântecele pasărilor pe cari le-a iubit, pe cari le-a cântat, pe cari le-a *înțeles*: „cântece de prigori și pitulici, de sticleți, de ciocârlii, de privighetori, de cuci, de huhurezi, de scatii, de vrăbii, de turturele, de pițigoi, de rândunele și rândunele și iar rândunele, cari se întorc și pleacă și rămân“. Să-și facă cuibul, „să clocească, să cânte, să sboare împrejurul acelu mormânt“ și „cruda stupiditate a oamenilor“ care „le-a gonit de acum de pe câmpiile ce nu mai sunt așa de frumoase și de pe veșnic frumosul cer al Italiei“, să înceteze odată a le mai prigoni. Cât despre el, bunul poet al căpisterei și al colibeii, a fost și el odată ispitit să meargă la vânătoare, când De Bosis „înțeleptul și bunul amfitrion“ i-a dăruit—ciudat dar—un minunat *hammerless* de Field. Dar poetului îi fu ușor să reziste ispitei. Ce vręți? Prigorul, pițigoiul, ciocârlia, toți prietenii lui în sfârșit, când îl văzură cu drăcovenia aceea pe umăr, se minunară într'atăta, fură așa de îndurerăți, încât noul urmaș al lui Nemrod nu putu să facă altceva decât să se întoarcă acasă fără să fi tras un singur foc. Se înțelege; ba o mierlă l'a și fluerat; dar ce îi păsă de asta?

Cântarea ciocârliei îi răsună încă în inimă: ridică din umeri, și trecu înainte, trecu înainte ascultând cântecul.

*Uid, uid, și tu ne faci războiu?
tu care totuș te asemeni cu noi atâta,
tu cel cu cuibul prin grâu, pe pământ,
dar cu cântul pe deasupra norilor?*

Giovanni Pascoli

*Te roade o grije ascunsă;
tu cați să-ți uiți suferințele
Dar ești oare ca și toți ceilalți, poete?*

*Iți plângi bietul tău cuib
pe pământ... dar vino, dar urcă,
și-aruncă în spre soare șipătul tău!*

*

Și-așă,—el a plâns toată viața „bietul său cuib pe pământ“; dar a și ascultat de sfatul „scumpei sale ciocârlii“. Și a urcat, a tot urcat în înălțimi, până ce și-a putut schimbă plânsul său într'o binecuvântare a durerii, care i-a dat „o tinerească poftă de veselie“; a urcat și a aruncat în spre soare șipătul său de înfrățire și de pace:

*Pace, oameni. Pe pământul așternut
prea e mult mister, și numai cel ce caută
—în frica lui—să aibă frați, nu greșește.*

*Pace, fraților! Și faceți ca brațele
pe cari le veți întinde acum sau mai târziu către cei
[mai apropiați,
să nu cunoască lupta și amenințarea!*

*Și să vă vadă dormind cumiți, în pânze,
placizi și albi, când neînțeleasă,
când nevăzută, se va plecă spre voi
moartea cu făclia ei aprinsă.*

*

Cuibul pe pământ?—In Italia toți or să înțeleagă

aluziunea, pentru că toți au plâns cetind *La cavallina storan, Un ricordo, Il ritratto, X agosto, Un nido di farlotti*, și alte poezii în care tragica întâmplare își găsește un ecou atât de adânc și dureros; dar în coloanele acestei reviste un comentariu e de nevoe. Și comentariul vom lăsa să-l facă, cât e cu putință, însuș poetul.

Locuința singuratică dela țara. a lui Pascoli.

La un 10 August, precis la 10 August, tatăl lui Pascoli—administrator al bunurilor principelui Torlonia, plecă la târg la Cesena, plin de sănătate și de voioșie.

In fața grajdurilor sta gata gabrioleta,

pe sub streșinele „Turnului“ rândunelele „plecau și se ’nturnau spre puii lor cei noi“.

*...eapa cea bălțată
lovea—pișcată de muște—
una după alta, cele patru
copite, pe cremenea curții;*

tatăl lui Pascoli puse piciorul de scară. Stă să plece, când...

*Margherita, sora cea mare,
de șaispreze ani, zise încet: „Tată..“
— „Ce-i?“ — „Am cetit în ziare
că sunt oameni cariucid pe drumuri...“
Tatăl meu clătină din cap*

*spre ea cu un surâs. Mama
o privi cu dragii ei ochi de mamă
ca și cum i-ar fi zis: „Ce-ți trece prin cap!...“
Și rândunelele plecau și se ’nturnau
la cuiburi, pline de fericire.*

Dar turturelele plâneau cu glas lugubru, iar fata cea mai mică îl rețineă apucându-i bastonul și isbucnind deodată în plâns:

*Și el simți prins puțin, dar
foarte puțin—bastonul, ca într’un cârcel de viță,
ca și cum în jurul lui și-ar fi început nodul
o zorea, sau o Floare a Patimilor.*

*Da, eră prins într’o mână moale,
o mână nouă încă, așd de nouă
că nu se închidea încă cum se cade.*

*Eră copila care-și încleștase acolo,
cum putuse, degetele sale trandafirii,
și gemea: nu! nu! nu! nu! nu!*

Plâneau așd de tare biată Maria, că a fost nevoe pentru ca să-i facă pe plac, să-i făgăduiască că nu mai pleacă și să-i dea bastonul drept chezășie:

*Și tatăl meu își sărută copila
și zise: „Nu plec; intru, mă schimb de haine
și stau cu tine. Ca să fii sigură
ia bastonul“.*

Atunci fetița se liniști; îmbrățișă cu amândouă brațele bastonul, sigură că fără el eră imposibil ca tatăl să plece

*și așteptă. — Așteptă și acuma. Tatăl
nu s’a mai întors. Nu s’a mai văzut acasă.
Il duseră spre seară în cimitir,
Il întinseră pe-o masă de marmură,
și ziseră: o! da!, ziseră că eră sănătos,
și că ar mai fi trăit mulți ani...
Dar capul îi eră spart
iar o mână îi eră plină de sânge.*

Intre acestea, băeții lui, printre cari și poetul de azi, îl așteptau nerăbdători în colegiul din Urbino, unde petrecuseră vreme de un an și în ore de studiu,

*cu obrajii înfierbântați între palmele
cari miroseau încă a dafini și a iarba morților,
suspinau, gândindu-se la frumosul lor San-Mauro
la tatăl așteptat din ceas în ceas... la mama...*

Examenul „cu ceasurile sale lungi“ trecuse în sfârșit. Și-acum, de ce să mai învețe?

*O, de ne-ar fi dus acasă tata,
odată cu cel mai mare care eră
dejă în liceu, și pe noi aști trei!...
Acolo, studiul nostru eră acesta: o rugăciune,
mai nainte decât tatălui,
Ție, o, Doamne milostivule.*

Dar tatăl nu mai venea și copiii se întorceau

*nemulțumiți la fereastră,
ca să privească, lipiți de zăbrele,
dacă nu cumva pe drumul mare
nu urcă în pacea serii vre-o trăsură.*

Băiatul cel mai mărișor „făcea în mare, un portret mic“ al tatălui, și-i eră frică că nu va avea timp să-l isprăvească... Dar vremea trecea, portretului nu-i mai lipseau decât câteva linii, și copiii se întorceau mereu la fereastră să vadă dacă pe drumul mare nu se arată gabrioleta cu iapa cea bălțată, pe care tatăl o iubea ca pe un copil.

*In seara aceea am stat la geam
mult, mult. Dar se păred că în zadar.
Da: el eră, tata, pe drumul cel mare:
da, dar cât, cât eră de departe!...*

*Peste munți, peste râuri, peste câmpii,
peste orașe. Veneă dela Cesena.
In trap mare. Drumurile nu se întunecaseră
încă. Singur. Sufletul, senin.*

*Peste ape, orașe, munți, din vârful unui alt munte,
copilul cel drag îl privea în față:
i-atingea ușor fruntea-i albă și largă,
și surâdea surâsului său blând.*

*Vai! dragul meu frate, ce s'a întâmplat? Alba
frunte deodată s'a pătat cu stropi
roșii, într'o clipită, obosit
pentru totdeauna, capul i se plecă, cu pupilele
ațintite în vecinicie...*

Portretului nu-i mai lipseă acum aproape nimic;
frații stăteau mereu cu ochii ațintiți „spre o trăsură
care urcă“; dar fratele mai mare care vedeă în acel
moment „dincolo de spațiu, dincolo de viață“

*scoase un strigăt, aruncă toate deoparte,
și înecat în lacrimi, nu mai lucră nimic.*

*Spre drumul singuratic, după sbucnirea
în plâns, toți patru—de-acum orfani—
mai privirăm încă. Și-apoi privirăm în sus
cum cădeau stelele în întunec.*

*

După acestea, nu mă mai întrebați de viața poetu-
lui: Viața spirituală și internă care e necesară ca
să-i înțelegem poezia—și care prin aceasta chiar, in-
teresează mai mult—e întreagă aci, în această amin-
tire tragică și dureroasă. Despre viața cealaltă—care,
foarte săracă în întâmplări exterioare, se reduce la
un arid și banal *stat personal* de profesor secundar
rătăcind prin liceele Apuliei, Basilicatei și Toscanei,
și de profesor universitar smuls aproape cu forța dela
scumpa sa catedră de literatură latină, pentru a face
din el un succesor al lui Carducci la Universitatea din
Bologna,—vom da câteva amănunte din respect pentru
metoda istorică și pentru curiozitatea cititorului. Sun-
tem însă încredințați că ne-am putea lipsi de aceasta,
fără ca claritatea celor ce avem de spus despre arta
poetului, să sufere într'o câtva. Vrem în adevăr să
știm cum și-a petrecut Pascoli copilăria? Să cetim
Cei doi orfani și vom fi mai bine informați decât din
orice studiu biografic plin de citații și de note:

I.

*—Frate, te supăr cumva acum dacă-ți vorbesc?
—Vorbește, nu pot să adorm.—Abia aud
rozând... —Va fi poate un cariu.*

*—Frate, ai auzit acum un plâns
lung în întuneric?... —Va fi poate un câine.
—E cineva la ușe... —Va fi poate vântul.*

*—Aud două glasuri încete, încete, încete...
—Va fi poate ploaia care cade încetșor
—Auzi niște lovituri? —Vor fi poate clopotele.*

*—Sună de mort, sau de toacă?
—Poate. —Mi-e frică. —Și mie. —Cred că tună;
Ce ne facem? —Nu știu, frățiorul meu.*

Stai lângă mine; să stăm liniștiți: cuminți.

II.

*—Eu iarăși vorbesc, dacă nu te supără:
Ți-aduci aminte când prin gaura cheii
Veneă lumină? —Acum lumina s'a stins.*

*—Și pe atunci ne eră frică:
Da, dar nu ca acum.—Acum nimic nu ne 'ntărește
Și suntem singuri în noaptea cea neagră.*

*—Eră colo, dincolo de ușa aceea,
Și din ea se auzia un murmur trecător
din când în când; dar acum mama a murit.*

*—Ți-aduci aminte? Atunci nu trăiam așa
de bine amândoi... —Noi suntem mai cuminți acum..
—...acum, când nu mai e nimeni care să se mân-
[drească cu noi...
—...când nu mai e nimeni care să ne ierte.*

Vrem amănunte despre tinerețea lui turbure și în-
gândurată; scursă vreme îndelungată între visurile za-
darnice ale unei teorii a „muzicii poetice“, care îl
împiedecă să scrie versuri până la 37 de ani; des-
pre tinerețea petrecută în visul (nu mai puțin în-
șelător) al unei viitoare Justiții Sociale, care îi aduse
pierderea unui an de studii pe vremuri de lipsuri
precum și două luni de închisoare preventivă pentru
bănuială de socialism?—Să cetim *Glasul* și să ne
oprim la strofele:

*Într'o noapte, pe cheiul
acoperit de zăpadă al Rinului,
s.ând singur și 'n picioare (apa trecea grăbită
bolborosind: „ai bea?“)
stând singur și 'n picioare, și 'ndurerat
că trebuie să mă sfârșesc astfel,
simții deodată lângă mine
acea suflare.... Zvani...*

*N'o face să plângă, să plângă, să plângă,
(mereu!) pe cea care a suferit atâta!
Roagă pe ingerul tău, ca pâinea-ți
să ți-o dea... Zvani ...*

Erau, în adevăr, timpurile când atât apa Rinu-
lui cât și zidurile goale și reci ale închisorii,
evocau înaintea ochilor obosiți de plâns ai poe-
tului, fantoma ușurătoare a sinuciderii; dar gla-
sul mamei adorate, moartă de durere după ce rămă-
sesse singură cu acel „cuib de pițigoi“, îl întărea, che-
mându-l cu dulcea desmierdare romagnolă: *Zvani*
(Giovannino).

Eră pe vremea când poetul

*avea într'atâta nevoie
de pâine și compătimire,
încât mănca numai în vis,
trezindu-se la cea dintâi mușcătură,*

Și altă dată, în vremurile (o! așa de îndepărtate din
fericire), care „păreau (sunt vorbele lui Pascoli) că
duc Italia în starea unei Rusii poate mai rele; odată
„la originile socialismului italian, când se făcea pro-
ces ca unor rău făcători celor cari aspirau să scoată
răul din lume“:

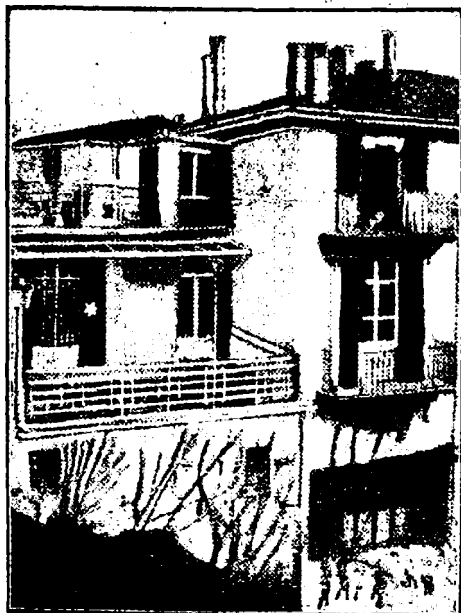
*Într'o noapte cu ceasuri lungi
(în închisoare) când zisei deodată:
Ai suferi mult acum,
dacă nu te-ar fi ucis,*

*o tată!—când gândul meu
din închisoare văzu cu durere*

pe tata în cimitir,
și pe credincioasele surori în mânăstire :

și când voiam ca viața mea
să le-o las oamenilor în inchisoare,
reazii glasul cel rătăcit
zicându-mi într'o suflare.. Zvani...

— „Nu putem, în cimitir,
Să ne odihnim măcar o clipită,
căci auzim topindu-se în plâns
copilele cari au aflat...

Casa din Bologna în care s'a sfârșit Pascoli (Semnul steluței indică
odaia sa de lucru)

O! viața mea pe care ți-am dat-o
numai pentru ele, vrei să o lași aici?
Acî, fiul meu? unde nu poți vedeà
Pe cel care a ucis pe tatăl tău?... Zvani...

Vrem să știm ceva despre viața sa de profesor secundar? Iat-o, poetul însuș ne informează în prefața acelor *Poemi conviviali* :

„Toate zilele, dela Ianuar la Decembrie, îmi erau prinse de munca de profesor. Văzusem o singură dată în fugă și distrat de alte griji obligatorii, Roma. Cheltuiam cu măsură— cum crede mama noastră Italia că trebuie să-și trăiască viața cei cari cresc și instruesc pe alți fii ai ei, frații noștri mai mici“. Cu toate acestea, în acea sărăcie a lui Pascoli erà fericit. Fericit, pentru că găsise „cuvântul care prețuește poate mai mult decât celelalte“ și din a face cunoscut acest cuvânt oamenilor, el își făcuse o misiune. Ascultați-l :

„In afară de relele necesare ale vieții, dintre cari noi pe unele abia le putem atenua, iar pe altele nu le putem atenua de loc, sunt alte rele, cari sunt singurele adevărate rele și pe acestea le putem aboli cu o sumară și promptă ușurință. Cum? *Mulțumindu-ne cu puțin*: Ceeace place, e, într'adevăr, multul; dar ceeace satisface e puținul. Insetatul crede că nu se va sătura cu o amforă de apă; și îl satură o cupă. tată, dar, nenorocirea *adăugită* a neamului omenesc: Insetatul, pentru că crede că o amforă nu-i va îndestula setea, fură celorlalți insetați întreagă amfora din care nu va bea decât o cupă. Mai rău încă: Sparge amfora, pentru ca nici alții să nu bea dacă nu poate

bea el. Și mai rău: după ce a băut el, varsă pe pământ licoarea pentru ca celorlalți să le crească setea și ura. Și nesfârșit mai rău: se omoară insetații între ei pentru ca să nu bea nici unul. O! beți pe rând câte unul, zăpăciților, și umpleți apoi amfora pentru cei cari vor veni!

„De aceea, când eu spun că puțină bucurie pe care o poate avea omul e în puțin, sunt... sincer. Mi-a fost dat să încerc prețul puținului; fie pentru că mi-a fost furat tot de alții; fie pentru că din acel puțin eu am căpătat puținul. Am zis „prețul puținului...“ Dar în adevăr, ce se poate pretinde mai puțin, decât să fii lăsat în pace, până când va vrea natura, cu cei cari te-au născut? Dar destul: să vorbim de altceva. Deci, din puținul care mi-a fost sustras, eu am recăpătat o parte. Și arăt—cum e și drept—puțină veselie. Sunt deci sincer când vorbesc despre delicia pe cari le încerci când stai într'o casă curată chiar dacă e săracă, când te așezi înaintea unei fețe de masă foarte curată, chiar dacă e groasă, când cultivi câteva flori, când auzi cântând pasărilor“.

Și, cum mamă-sa Italia îi oferea toate aceste lucruri sărace dar dragi și încă altele pe deasupra, profesorul-poet erà mulțumit, și în căsuța lui, pe lângă curățenia, pasărilor și florile lui, se mai află—ca oaspete drag și Veselia. Și atunci chemă lângă el pe cele două surori cari rămăseseră încă în viață: Ida și Maria.

„Anii cei grei, scrie Ettore Ianni, nu trecuseră încă, veniturile profesorului erau foarte restrânse; dar mai ajutau buncele fete, brodând, cosând, lucrând trusouri. Cei trei rămași din naufragiu duceau o viață cu totul intimă; animată cu totul de o duioasă tristeță, încălzită numai de pietate, de iubire, de durere. Poetul e fericit că și-a îndeplinit o datorie sfântă, chemând lângă el pe dragele ființe, și simte nevoia de a liniști acum umbra mamei sale, în ce privește soarta lor :

Să știi—și poate tu 'n mormânt vei fi știind—
Copila cea cu bucle lungi de aur
Și cea care a fost durerea ta din urmă.
Să știi că-s lângă mine și le-ador,;

Și printre delicatele tablouri din *Myricae*, vedem idila frățească, între cei patru pereți ai unei odăițe curate și modeste: el ocupat cu studiile lui, iar surorile cu liniștitele lucruri femeiești, tăcute sau murmurând rugăciuni pentru bieții morți ai lor.

Din timpul acesta, viața lui Giovanni Pascoli apare săracă în manifestări exterioare, strânsă cu totul și concentrată în grijile casnice și în activitatea literară. Umblă, rătăcind prin gimnaziile și liceele din Italia: numit întâiu la Matera în Basilicata; mai târziu îl găsim la Livorno, profesor la liceul și la Academia Navală de acolo, împovărat pe lângă cursurile lui și de lecții particulare.

Dar se apropiau zile mai bune pentru Giovanni Pascoli, ale cărui merite de profesor și de poet ajunseseră încetul cu încetul recunoscute. Dela liceul din Livorno trecu la Universitatea din Bologna, ca în-sărcinat cu gramatica greacă și latină. În 1899 numit de ministrul Codronchi—după art. 69 al legii Casati*)—profesor ordinar de literatura latină la Universitatea din Messina, se mută în Sicilia; iar din Si-

*) Un articol, după care ministerul poate numi din inițiativa sa pe personalitățile de seamă ale Italiei, fără concurs și fără avizul Facultăților, ca profesori de universitate.

cilia profesor ordinar de gramatică greacă și latină la Universitatea din Pisa.

Cea mai deplină recunoaștere oficială a meritelor și a doctrinelor lui, i-a fost dată la 1906, când luă cea mai vestită catedră de literatură italiană, catedra Universității din Bologna: mai vestită decât oricare alta, fiind ocupată aproape jumătate veac de Giosuè Carducci, precis dela 1860.

Acum era celebru; era, dacă nu bogat, dar avut. El continuă totuși să trăiască cât mai mult în umbră, căutând mai mult să astâmpere decât să aștepte svonul din jurul numelui lui; iar averea lui aproape nu se vede, atât de firească era la el modestia obicinuitelor și—ca să zic așa—atât era de șters tonul existenței sale. Prin firea lui a fost un singuratic. Dar nu i-au lipsit prietenii calde, și chiar—caz rar în neînțeleasa familie a literaților—printre confrății săi; și se știe că Gabriele D'Annunzio—care i-a dedicat o magnifică lirică, publicată întâia oară de *Marzocco*—era și dânsul printre cei mai devotați prieteni și apreciatori ai lui. Cu privire la aceasta, se spune că în 1897, când s'a dus Giovanni Pascoli la Roma ca să viziteze pe poetul ce scrisese *Laudi*, acesta sculându-se, i-a întins mâna zicându-i: „Știi una? Tocmai te studiam“. Pe măsura erau deschise *Myrica*“.

(Sfârșitul în No. viito)

Ramiro Ortiz

Confer. de literatură italiană
la Universitatea din București

Aprilie

*Sosești ca fantomă
și pleci ca o taină.
Au vii de departe
că leagă acum părul
și'n floare-i bumbacul
colod?.....*

*De cântec de păsări
Răsună 'ntreg malul;
te-ascunzi între paltini?
sau ești în frunzișuri?
Vis, umbră ori suflet,
tu ești?...*

*Spre tine 'n tot anul
cu inimă nouă
strig. Vii: zâmbesc iarăș;
pleci: simt sub pleoape
două lacrimi amare
mai mult.*

*In anul acesta..., o, astăzi
cu tine mi-aduci fericirea:
aud, sau mă 'nșeală auzul,
acel ecou de ecouri,
ți-aud de pe acum al tău cântec
Cu... Cu?*

Trad. Const. Paul

Giovanni Pascoli

SOCIETĂȚILE COMERCIALE PENTRU STIMULAREA PRODUCȚIUNEI ARTISTICE

Diferitele acte pe cari oamenii le fac între dânșii în scop de a realiza beneficii, constituie comerțul.

Legiuitorul nu dă însă definiția unui act de comerț ci se mărginește a face numai o *enumerație limitativă* a actelor de comerț. Dar aceasta înseamnă, că interpretarea nu-i admisibilă. Pentru a ști, deci, dacă un act este sau nu comercial, trebuie să cercetăm, pe lângă scopul și calitatea persoanei care-l exercită, și dacă acel act figurează sau nu în enumerația limitativă stabilită de legiuitor.

Concepția e veche! Comerțul însuși e vechiu; e tot așa de vechi ca și lumea. Omenirea e însă într'o veșnică mișcare. Formele vechi sunt date uitării și în mersu-i înainte omenirea adoptă noi forme de viață. Fiecare epocă din viața omenirii își creiază noi necesități, necunoscute încă în epoca precedentă. Legiuitorul ar trebui, prin urmare, nu numai să fie în curent cu existența nouilor necesități, dar să și avizeze chiar la introducerea modificărilor în raport cu noile necesități.

Codul de comerț ar trebui, de urgență, revizuit. Dela o vreme se exercită unele acte prin excelență comerciale. Aceste acte se exercită în vederea realizării de beneficii, iar făptuitorii lor se sustrag totuși prevederilor de comerț.

E o mare nedreptate! Persoana exercitând un act de comerț recunoscut ca atare, e supusă prevederilor severe ale codului de comerț; în timp ce altă persoană, exercitând un fapt de comerț prin însăși natura lui, dar necalificat ca atare, nici nu vrea să cunoască dispozițiunile codului.

X vinde bunioară spanac, realizează, firește, beneficii, e comerciant și deci trebuie să se conforme dispozițiunilor codului de comerț. Y. vinde versuri, epigrame și proză, realizează și el beneficii și totuși Y nu-i comerciant.

Pentru X. scadența e ziua fatală; Y. scotează... viitorul și... toacă nesupărat de Cod... abonamente.

Și dacă numărul negustorilor legali e mare; mare, aproape tot așa de mare, e și numărul *negustorilor hors barrière des lois*.

Superioritatea lor, față de negustorii cu firma înscrisă la Tribunalul de comerț, e evidentă; sunt, oarecum mai culți.

Comerțul e un prețios izvor de bogăție. Dar dacă câțiva s'au îmbogățit traficând, s'au ruinat în schimb, atâtea! Și cauzele erau numeroase: Comerciantul, singur patron, cădea adesea zdrobit de concurența comercianților asociați.

Remediul?—Asociațiunea. Societățile comerciale iau naștere și în viitor orice încercare de comerț sub firmă individuală va fi hazardantă. Mai culți, prevăzând la timp eminența pericolului, negustorii de versuri, epigrame și proză au dat alarma, au strâns rândurile: s'au asociat. Se formează deci societăți cu caracter excepțional și nu-s societăți civile, scopul lor fiind numai realizarea beneficiilor. Le-am putea clasifica printre societățile anonime, anonimi fiind majoritatea membrilor lor.

Dar pentru ca o societate anonimă să ia ființă, codul de comerț cere aderarea a cel puțin șapte membri. Număr ridicol, când e vorba de *negustorii hors barrière des lois!*

Pentru exploatarea minelor de aramă din împrejurimile lacurilor Michigam, Superior, Erie, Huron

și Ontario, s'a format o societate anonimă cu un capital de o sută milioane de dolari.

Capitalul acesta e insignifiant față de *capitalul imaginar* depus de literații noștri:

„Lasă-mă pe gura-ți mică“
Să culeg *mărgăritare*...

De pe buzele iubitei poetul, cum vedem, culege prețioasele *mărgăritare*.

„Din slăvi o rază pogorând și-o cerne
Tot *aurul* pe fruntea mea măhnită“

Aviz chimiștilor! Razele soarelui cern *aur* pe fruntea poetului.

„Cine n'ar da o împărăție,
Și tot tezaurul din mări,
Pentru groșița din bărbie...“

Prodigalitate! Poetul e gata să împartă împărățiile lumii și tot tezaurul din mări... tocmai ceace n'are.

Zeci și sute de membri, capital social archiabondent, societatea se poate dar formă.
Și Societatea ființează.

*

În marile centre de vilegiatură din apus, antreprenorii de hoteluri invită, de obicei, zeci de demondone să locuiască în hotelurile lor, în schimbul unor remunerații ades fabuloase. *Les amores du plaisir!*

Nu știu dacă antreprenorii cafenelelor din centrul Bucureștiului sunt sau nu avizați de procedeul colegilor lor din apus. Constat însă că anume cafenele din centrul Capitalei noastre practică acest lucru cu literații noștri.

Dar în definitiv, ce vor tinerii noștri literați societari? Care e, în ultimă analiză, scopul societăților menționate? Dar care poate fi scopul unei societăți comerciale? Evident, exploatarea în vederea câștigului. Ce exploatează tinerii noștri literați? Gustul public. Gustul publicului satisfăcut... la vente va à merveille! Cum însă „reclama e sufletul comerțului“, negustorii de versuri, proză, epigrame, o practică și ei cu destulă dibăcie.

Doriți exemple? Citez câteva pasagii, dintr'un anunț destinat marelui public... *Debușeu de desfăcere al produselor artistice!*

„Dansul sub arbori“ a lui Corot, s'a vândut cu 300 mii lei.

„Les Savoyards“ a lui Drouais s'a vândut cu 175 mii lei. Și anunțul sfârșea sfătuitor: „să învățăm așa dar dela francezi ce înseamnă a *stimă* arta și pe *artiști*“.

Nu-i rău; e necesar chiar să știm ce înseamnă Arta.

Totuși nu cred că s'ar găsi un artist român care să cuteze să ceară asemenea sume.

Un mic calcul:

Suntem 7.000.000 Români. Să ne închipuim, că infima parte de 5 la sută ar ști ce înseamnă Arta și că fiecare din aceștia ar sacrifica pe altarul acestei arte măcar câte *zece lei* anul. Venitul anual ar fi de 3.500.000, deci de două ori și ceva mai mult decât beneficiul băncii „Marmorosch Blank et C-nie“ al cărei capital deplin vărsat este numai de 12.500.000 lei deplin vărsați.

Nu, zău, domnilor literați, prea vă îmbogățiți! Imbuiharea lenevește, îngroasă creierul și ar fi păcat! O țară fără literați, înseamnă că nu-i are.

Ar. C. Murgescu
Licențiat în științele comerciale

CULTURALE

ȘCOALA VECHE ȘI ȘCOALA NOUĂ.

Legislația școlară a ultimei jumătăți de secol a dăruit de sigur țării noastre instituțiile în care să se formeze tinerele generațiuni; Statul a înzestrat aceste instituții cu mijloace materiale necesare funcționării și mașina s'a pus în mișcare; rezultatele le-am avut în acele valuri de diplomați cu puțină știință, cu multe pretenții și cu puțin dor de muncă, ce s'au revărsat în cea mai mare parte asupra bugetului țării românești; Statul dăduse forma; el nu putea da și spiritul care să agite această formă, pentru că puterea lui nu se întinde până la regulamentul relațiilor de fiecă zi dintre profesor și elevii săi; aici e vorba de contact dela suflet la suflet și numai tactul și metoda personală a profesorilor pot cârmui acest contact. A fixa un ideal limpede și accesibil și o metodă pentru ajungerea acestui ideal, admise și adoptate pe cât posibil de întreg corpul nostru didactic, este a da învățământului un suflet unitar și armonios, sufletul de care eră lipsită vechea școală, și care e sufletul școlii noi. Cine, din experiența lui școlară, nu cunoaște păcatele, chinezariile și lipsurile vechilor metode, pe care un pedagog mai reverențios și mai ironic, le strânge la un loc sub numele de metoda clasică? Ar fi inutil să insistăm. Ceace putem afirma dela început este că privim cu multă mulțumire și încurajăm din toate puterile încercările de a înlocui metodele greșite ori lipsa totală de metodă printr'o metodă inspirată de progresul întregii științe pedagogice, rodnică și unitară, pusă în serviciul unui ideal mai înalt și mai prețios. Între cei ce duc această luptă trebuie să numărăm într'un loc de cinste pe autorul broșurei „Școala veche și școala nouă“¹⁾ de care ne ocupăm.

D. N. Moiescu, atât prin activitatea d-sale de profesor cât și prin contribuția pe care o depune pentru progresul tinerei noastre literaturi pedagogice²⁾ este un iubitor statornic al școlii, punând în serviciul ei nu numai o tragere de inimă neobosită—care, spre onoarea corpului nostru didactic, se mai găsește ades — ci și o vastă sală erudiție pedagogică, bine asimilată din care d-sa a ales cu o rară perspicacitate ceace poate fi în special de folos școlii românești.

În haosul de păreri emise la noi asupra scopului învățământului primar și secundar, d. Moiescu are o opinie definită pe care o sprijină pe autoritatea celor mai străluciți pedagogi: *educația este scopul școlii primare și secundare*. Școala educativă nu vrea să dea numai instrucțiune elevului, adică cunoștințe utile ca atare, ci le prievște numai ca un mijloc pen-

1) 81 pp., București, Tip. Profesională D. Ionescu, 1912.

2) Vezi și articolele apărute în *Noua Revistă Română* și scoase apoi în broșură.

tru realizarea educației morale; ea cere dezvoltarea puterilor sufletești ale elevului și de aceea dă un mic capitol de cunoștințe, care se asimilează însă profund și activ printr'o operă înceată și durabilă, astfel că valorează mai mult decât multe cunoștințe, memorate mecanic și superficial și uitate curând. Școala trebuie să țină seamă de individualitatea elevului, pentru a ști ce însușiri bune trebuiesc dezvoltate și să caute a-l dezvoltă armonic, pentru a produce un om capabil să cugete prin el însuși, să simtă și să lucreze în mod liber. Școala educativă se conduce de principiile pe care i le pune la dispoziție psihologia și pedagogia contemporană: ea cere să se facă intuiția în natură și condamnă manualele de școală, lăsând ca lecțiile să se facă după principiile psihologice ale apercipției, care a dat naștere teoriei treptelor formale; ea caută să dezvolte interese multilaterale în sufletul elevului, pentru a-l face om armonic dezvoltat; profesorul întrebuințează metoda interogativă, bazându-se pe spontaneitatea elevului, căutând să dezvolte funcțiunile prin exercițiu; școala educativă dă o deosebită importanță educației morale și educației sentimentelor pentru a pune temelii solide activității viitoare a elevului ce să realizeze un înalt ideal uman-moral — de care școala actuală face aproape cu totul abstracție.

Aceste cerințe ale școlii educative fac indispensabili pentru școală pe bunii educatori, dotați cu tact pedagogic, cu bogate cunoștințe de teorie pedagogică pe lângă cunoștințele specialității lor și formați în urma unei lungi experiențe, metodic condusă; școala pedagogică pune cel mai mare preț pe metode și nu pe programe și de aceea toată silința autorului e să aducă progres în metodă, subordonând programul cerințelor acesteia. Iată la ce ar trebui să cugete toți cei ce au atenție pentru viitorul culturii românești, încredințat generațiilor ce se ridică de pe băncile modeste ale școlii.

Am încercat să dăm un scurt, foarte scurt, rezumat al bogatului material pedagogic condensat în broșura d-lui Moiescu, pentru a atrage atenția mediilor didactice asupra ei. În epoca actuală de transformare călduroasă, documentată și profundă contribuire ce o aduce d-sa în lupta pentru îmbunătățirea metodei învățământului românesc, nu poate fi decât laudată ca o faptă bună și utilizată de către toți cei ce au delicata misiune de educator pentru progresul acestui învățământ.

Dorim autorului ca glasul său să fie ascultat, căci dacă va fi ascultat el nu va putea fi decât folositor.

C. Sp. Hasnaș

BIBLIOGRAFII:

- „Buletinul comisiunii Monumentelor Istorice”, anul IV, fasc. 16 (Oct. Dec. 1911). Tip. Gutenberg, București.
N. Coculescu: „Doctoratul la facultățile noastre, la facultatea de drept în special”, Buc. tip. Gobl. fii, 1912.
In „Bibl. p. toți”: Mariu Theodorian-Carada: „Maica Sofia” (roman), 30 bani.

Ș T I I N Ț E

PSIH(OL)OGIA BEȚIEI*)

*Maurice de Fleury*¹⁾ pune alături de otrăvurile inteligenței, de vin, eter, opiu, tutun, hașiș, morfină, cocaină,—și amorul, ca având aceeași evoluție și aceleași rezultate.

„Patima începe de regulă fără entuziasm, cu desgust chiar. Tutunul îți dă greață, morfina provoacă vărsături grozave și întâia oară când faci abuz de băutură... și se face rece la rădăcina părului... Neofitul e cu totul decepționat. Revine de curiositate, din plictiseală sau pentru a face ca ceilalți. Nu-i încă lucru excelent, dar acum se poate suportă, nu-i tocmai lucru așa rău, cum crezuse.

Încetul cu încetul farmecul începe să apară. Alcoolul îți aduce o dulce veselie, morfina îți suprimă durerile și-ți dă o stare de fericire completă, funul îți leagănă reveria și-ți ușurează lucrul; nu găsești tocmai „delicii incomparabile, dar o lene adorabilă, sentimentul de a nu mai fi răspunzător și de a cedă unei forțe mai puternice ca voința ta. Și apoi „une fois n'est pas contume”, te poți oprî la nevoie, când poftesti...

„Din ziua aceea, devii mincinos și te ascunzi. Fumezi pe nevăzute, te înțepi cu seringă în ascuns, bei când nimeni nu te vede. Ești acuma foarte îndemănat, ca să te scapi de toți nepoftiții cari nu înțeleg că se amestecă unde nu le fierb oala. Voința e cu tine; mâine, n'ai decât să vrei și vei încetă...

Și încetul cu încetul obișnuința se instalează; dar obișnuința nu e altceva decât boala voinții, atrofiată, paralizată, incapabilă de a reacționa. Și otrava devine marea, unica necesitate a existenței. Departe de dânsa și fără dânsa, nu mai ești bun la nimic. Ca să poți mânca, dormi, ca să fii inteligent, ca să poți lucra, ca să fii tu însuși, trebuie să fumezi sau să bei, sau să te morfinezzi. Fără asta sufletul ți-e pustiu, și este imposibil de a-ți fixa atențiunea, ești într'o stare de abrutizare. Numai otrava îți mai dă excitațiunea necesară și în fiecare zi îți trebuie o doză mai mare. Doza de eri nu-ți mai ajunge. Pentru a atinge beția, momentul delicios al uitării, trebuie să iei mai mult, în fiecare zi mai mult.

Și acum să luăm cazul unui om care e amoretat și să vedem dacă nu e aproape acelaș lucru.

De regulă începe fără poftă, fără entuziasm. N'o găsești nici grozav de frumoasă și nici nu te încântă cu vorba ei. Ba te miri chiar că e inconjурată de atâtia cari îi fac curte sau cari s'au ruiinat pentru dânsa. Peste câțva timp însă, întâmplarea face că te apropii de dânsa. Stai de vorbă, așa de curiositate, sau din plictiseală sau pentru ca să faci cum faci și ceilalți. Nu-i încă beția, dar se suportă mai ușor. Ea este cochetă, amabilă, mai puțin proastă, și mai frumoasă decât am crezut-o până atunci. Și încet, încet, farmecul apare. O intimitate progresivă și geloasă vă unește. Nu găsești încă delicii incomparabile, dar o lene amasantă. Acuma vă vedeți mai des; obișnuința s'a instalat.

Din ziua aceea..., citiți rândurile de mai jos. Versurile lui Emile Angier puse în muzică de Gounod, se aplică tot așa de bine seringii de Pravaz, paharului de vin ca și femeii care te stăpânește:

*) V. no precedent din *N. R. R.*

1) Maurice de Fleury: *Introduction à la Médecine de l'Esprit.*

*Elles me viennent d'où ma vie
Pend désormais ;
De celle là pour qui j'oublie
Ceux que j'aimais !*

*

Așa dar, unii încep a bea din plictiseală, de curiozitate sau pentru a face cum fac și alții. Alții însă au destule alte motive de a o face și a avut dreptate Baudelaire să scrie¹⁾: „...Pe globul pământesc e o mulțime nenumărată și nenumită a cărui somn n'ar putea să-i adoarmă îndestul suferințele. Vinul formează pentru ei cântece și poeme“.

Pentru a uita pe o femeie iubită care și-a bătut joc de sentimente, de încredere, de sinceritate, de toată viața ta, în zadar faci apel la voință. „In zadar încearcă voința să fie tare; ce putere are ea asupra imaginației, asupra inimii, asupra prăpastiei turbure a simțurilor noastre? Nu suntem stăpâni nici pe visurile noastre, pe părerile de rău, pe dorințele noastre. Se trezesc, se înfioară, cresc în noi. Ne prezintă cu o luciditate obsedantă: priviri, zâmbete, o figură, strălucirea unui umăr, conturul unui sân, și iată de ce fiorii vechi ne trec din nou prin vine“²⁾.

Plictiseala de acasă apoi îi gonește pe mulți spre berărie și cârciumă, unde găsec în totdeauna prieteni. Obişnuința, a doua natură îi face, chiar ca pe vreme rea, ploaie, viscol, să se îndrepte într'acolo fiind în totdeauna așteptați de ceilalți tovarăși. Nemții, oameni foarte consecvenți în toate ca și în beție, își au locul lor la masă, același, de ani de zile. Nimic nu-i poate împiedica dela obiceiul lor. O nemțoaică foarte nemulțumită de această consecvență și stabilitate în obiceiuri la soțul său, a avut o idee genială și practică. Mai ales practică; nemțoaicele sunt toate femei practice. A amenajat o cameră cu două, trei mese, cu scaunele împrejur așezate în simetria banală a localurilor de berărie, pe niște dulapuri a pus una lângă alta câni de bere de diferite forme, culori și mărimi, cu sau fără capace, așa cum se văd în berării. În fundul camerei, un fel de catedră, simulând cassa, iar în locul casieritei sta practica noastră femeie împletind la ciorapi pentru soțul său care șade la o masă cu o halbă de bere înainte și citește tacticos ziarul său. Cu modul acesta nemțoaica a reușit să-și și tie bărbatul acasă.

Mulți se duc să bea, spre a imita pe cutare om celebru care se îmbătă.

Jules Vallès³⁾ scrie: „Nici una dintre emoțiunile noastre nu este sinceră; bucurii, dureri, amaruri, răsunări, plânsul nostru, râsul nostru, patimele, crimele, totul e copiat! Cartea e colea... „Căutați femeia“ zicea un judecător; eu caut volumul, capitolul, pagina, cuvântul... Cutare capitol cetit într'o bună zi, a dominat, distrus sau refăcut, a pierdut sau a salvat o viață. Câte talente a rătăcit acest mare poet Musset, o știți cu toții; câți bețivi a făcut, nu se știe... Câți s'au îmbătat după *Rolla*, câți au frecventat cârciumele și casele de prostituție după *Don Juan!* Am văzut băeți înghițind berea care îi tâmpă, absintul care îi făcea nebuni, nu din plăcere sau pentru că le eră sete, nu! dar pentru că bând în așa chip deveneau poeți!“

Nu rare ori auzim pe câte unii zicând: „Ah! de

mi-ar reuși cutare lucru, am să trag o beție! Aici nu mai avem vre-o alinare de căutaț, uitarea unei dureri înăbușite, a unor necazuri, a unei lovituri a soartei etc., ci *exagerarea* unei stări de veselie, de mulțumire, de bucurie. În versurile de mai jos intitulate *Wein-Gedanken*, găsim înșirarea diferitelor stări, în care facem apel la vin:

*Wenn mir ein rechtes Glück passiert,
Dann hol'ich aus dem Keller
Zur Feier froh im Freundeskreis
Ein Gläschen Muskateller.*

*Und wenn mir einen Schlag versetzt
Das Schicksal, reib ich schnelle
Mit heilsam kräft'gem Alkohol
Des Herzens wunde Stelle.*

*Bin ich fidel, dann trink' ich viel—
Dass lässt sich wohl begreifen;
Bin zornig ich, trink' ich noch mehr,
Den Kummer zu ersäufen.*

*Schon Mancher sagte lächelnd mir,
Der Wein sei meine Schwäche—
Ich fühl' mich aber nie so stark
Als wenn ich munter zeche.*

O. Jegerl

Dacă mi se întâmplă o mare fericire, atunci scot din pivnița vin muscat și-l beau în tovarășia prietenilor.

Și dacă s arta îmi trimite o lovitură, repede frec rana inimii cu acool tare, salvator.

De sunt vesel, atunci beau mult—se înțelege de la sine; necăjit dacă sunt, beau și mai mult, ca să înec amarul.

Mi-au zis unii, zâmbind, că vinul ar fi slăbiciunea mea—nici odată i să nu mă simt mai tare, decât când beau strașnic de mult.

*

E. Régis¹⁾ descrie trei perioade distincte în beție. Prima este *perioada de excitațiune*; a doua e *perioada de ebrietate* și a treia este *perioada comatoasă*. Asupra acesteia din urmă, nu vom insista; e caracterizată printr'un somn lung și adânc, însoțit de sudori, în timp ce individul e inert și complectamente inconștient. Am putea zice că e perioada negativă a beției. În lucrarea de față această perioadă nu ne interesează. Ne vom ocupa însă în mod amănunțit de celelalte două.

Primul simptom al intoxicației cu alcool e o stare de satisfacțiune, de veselie, de fericire. În acest moment ideile se limpezesc, dificultățile și obstacolele dispar; viața apare în roz (Ch. Richet); te simți mulțumit și fericit că trăiești. Această veselie se manifestă și prin atitudinea pe care o ia acea persoană. Pe când în tristeță, (pe care G. Dumas o definește: o stare afectivă în care avem conștiința vagă a unei scăderi durabile sau trecătoare a activității noastre circulatorii și prin urmare a activității noastre vitale), corpul nostru ia o pozițiune de flexiune, capul aplecat pe piept privește în jos, pieptul pe abdomen, ca și cum am căuta să reducem volumul corpului nostru spre a nu expune o suprafață mare din el mediului ambiant; în stări de satisfacțiune, veselie, corpul nostru ia atitudinea de extensiune, de întindere. Capul aplecat pe spate privește înainte și în sus, pieptul e întins spre a oferi o suprafață mai mare mediului și a respira cu toată puterea plămânilor și a contractiunii muschilor respiratorii. În tristeță mișcările respiratorii și circulatorii sunt reduse. În beție printre primele simptome avem această stare de mulțumire, de bună dispoziție, de veselie; cei cari se dedau beției tocmai starea aceasta o caută.

Excitațiunea intelectuală se mărește și se manifestă în mai multe chipuri: s'ar putea rezumă într'un

1) Ch. Baudelaire: *Les Paradis artificiels. Du vin et du Haschisch.*

2) Paul Bourget: *Une Idylle Tragique.*

3) Citat de D-r A Vigouroux et D-r P. Juquelier în *La Contagion Mentale.* Paris Oct. Doin edit. 1905.

1) E. Régis: *Précis de Psychiatrie,* 1909 Oct. Doin Fils.

cuvânt zicând că avem *hiperideațiune* (Richet). Cereul începe a lucra sub influența alcoolului cu o activitate neobișnuită. Imaginele apar și se succed într-o cursă vertiginosă. Obiectul care a fost punctul de plecare, nu este nici explicat, nici clarificat prin tumultul acesta de percepțiuni cari n'au cu el nici o legătură logică.

Pentru ca fenomenul evocațiunii să ne devie util, trebuie ca sinteza mentală să fie menținută în stare de tonus, prin acea facultate dominantă care se chiamă *atențiunea*. Atențiunea impune un program, un drum, haosului reprezentațiunilor noastre și ne permite de a le utiliza pentru judecata și cunoașterea lucrurilor.¹⁾

Scăpat de sub jugul atențiunei, spiritul tinde în mod natural la radiiațiunea asociațiunilor și la pluralitatea stărilor de cunoștință. Nici una din aceste reprezentațiuni nu ocupă primul plan. Fiecare e urmată de altele, cari la rândul lor sunt gonite și ele. Atențiunea tinde să substituie acestui poli-ideism, un monoideism relativ. Grație atențiunei o reprezentațiune ocupă în mod constant primul plan, sau cel puțin tinde să-l reia și să-l păstreze. Atențiunea are deci un dublu rol: menține în câmpul conștiinței asociațiuni logice sau raționale, cari sunt utile, și goneste asociațiunile automate cari ar putea să stingherească pe primele.

În toate stările caracterizate prin relaxarea sintezei mentale, când atențiunea slăbește, reprezentațiunile tâșnesc la întâmplare, incoordonate și nelimitate, apar și dispar în mod automatic din câmpul conștiinței, fără ca voința să intervie pentru a le provoca sau inhiba.

Dar lăsând ideile să se succedă în voia lor, senzația de efortare dispăre aproape cu totul. Imaginile defilează în voia lor, se succed, una chemând pe alta în voia asociațiunei. Se grupează fără nici o constrângere, în voia fanteziei și a capriciului. Și când după câțva timp de astfel de excursiune efectuată fără voința conștientă, venim la viața reală, suntem surprinși de drumul recurs, însă nu suntem de loc obosiți. (Antheaume et Dromard). Aceasta este *reveria*, pe care *Sully Prudhomme* o definește: contemplarea interioară a unei succesiuni de stări de cunoștință asociate în mod spontan. Tot el o caracterizează astfel: atențiunea visătorului e cu totul mașinală și inconștientă; nu-l costă nici o efortare, seamănă cu aceea a spectatorului captivat de o scenă de teatru. E o acomodare spontană a spiritului la obiectul pe care-l vede. Lipsa de efortare, aceasta e caracteristica *reveriei*.

Reveria, pentru că favorizează jocul liber al asociațiunilor, este atitudinea fecundă și scumpă poeziilor. Ei găsesc într'însa combinațiuni pe cari reflexiunea nu le-ar putea procura, fiind prea despotică și prea exclusivă. Excitanții alcoolici produc cu dărnicie *reveria*; nu e deci de mirare că poeții au căutat-o în fundul paharului...

Un prieten al lui Verlaine întrebă într-o zi pe poet cum îi veneau inspirațiunile. Verlaine, care ședea la o masă dela cafeneaua Mathieu, îi arătă spre terasă o perdea bătută de vânt: „Vezi d-ta nânza aceea, care e bătută de vânt? Pentru d-ta ea este o simplă bucată de nânză pe care o bate vântul. Pentru mine ea e cu totul altceva. Eu văd într'însa pânza unei corăbii clătinate de furtună, și iată-mă cu totul îngrozit pe o mare înfuriată. Anoi obiectivul meu se întoarce. Văd un drapel care fâlfâie; gornistul sună

asaltul; mă arunc asupra inamicului și bag în foc după mine o armată întreagă“. (Antheaume et Dromard).

*Moreau de Tours*¹⁾ scrie: Orice substanță având acțiune electivă asupra centrilor nervoși, pare a introduce în organism un nou principiu de viață și comunică facultăților sufletului o activitate neobișnuită. Acești agenți pot, este adevărat, să turbure profund facultățile, să le distrugă chiar; dar rezultatele extreme depind în mod esențial de abuzul care se face cu acele substanțe și în toate cazurile există în totdeauna o primă fază a acțiunii lor, când departe de a fi turburate sau pervertite, facultățile sunt numai animate de o energie și de o activitate nouă; senzațiunile devin mai vii, percepțiunile mai rezezi, imaginația mai activă și totdeauna gata a se cufundă în reverie.

Iperideațiunea din prima perioadă a beției, e un fenomen după cum am văzut foarte interesant. Fiecare din noi a simțit-o în unele împrejurări ale vieții, când siliți fiind a face ca și ceilalți, am băut un pahar de vin mai mult. Ideile tâșnesc din spiritul nostru, mlfânșuindu-se între ele și succedându-se fără ordine în voia capricioasă a imaginației.

Ceeace caracterizează ideile acestea e și linsa lor de proporție. Totul e exagerat; te simți puternic, capabil de a întreprinde orice planuri și orizonturi noi și ivesc. Această activitate cerebrală exagerată, care pe noi nu ne epuizează de loc, se face fără vre-o efortare cât de mică. Dacă ne-am închinui o rețea fină de sfori subțiri, rețea cu ochiurile mici de tot și dese, în care rețea ar sta fixate și nemișcate, o lume întreagă de idei; în beție, sub influența alcoolului, această nânză deasă și greoaie care ține subjugată și încătușată lumea aceia enormă și vastă a ideilor, s'ar ridică ca prin farmec și ideile și-ar lua sborul lor sglobiu. Asistăm ca simplii spectatori la sborul acela al imaginilor și al concepțiunilor celor mai seducătoare și mai fantasmagorice. Și energia aceasta de forță imaginativă, profuziunea aceasta de idei, nu se mai poate reține multă vreme. E nevoie de o supapă prin care să iasă surplusul și atunci devenim afectuoși, comunicativi, dar mai ales expansivi, vorbăreți. Vulgul denumește starea aceasta: „i s'a deslegat limba“, lucru foarte exact, spus cu un profund spirit de observare și de interpretare.—Între alte simptome avem și o slăbire a voinței și a puterii noastre de inhibițiune. Voința, centrul nostru superior, care ține în frâu pe celelalte până la un moment dat, își mai poate exercita rolul său de control, de supraveghere. Când însă începe a slăbi, sub influența alcoolului, limba începe „a se deslega“ și a exterioriza tot ceea ce ne trece prin minte. Momentul acesta de expansiune, de comunicativitate, îl găsim descris și în operile literare. Multe povești se încep la o masă, cu pahare de vin și de jur împrejurul mesii sed persoane bine dispuse, vorbărețe, fiecare având câte ceva de spus. Pentru moment, pe toți îi leagă o trecătoare simpatie, afecțiune și un sentiment de voe bună.

În scrierile literaților ruși, mai toate romanele și nuvelele încep cu o povestire a unuia dintre comenseni. De cele mai multe ori e pe masă samovarul tradițional cu ceai, despre al cărui rol în literatura rusă s'ar putea scrie un capitol foarte interesant. Dar de multe ori vinul e turnat în belșug și spiritele se înfierbântă și se inspiră sub impulsionea lui.

Multe lucruri pe cari în stare normală nu le-am fi

(1) Antheaume et Dromard: *Poésie et Folie*, Oct. Doin.

1) cit. de Grassef.

mărturisit niciodată, în fața paharului de vin, fără voia noastră, începe să se depene povestirea unei întâmplări, a unui episod din viața noastră, păstrat și ascuns cu sfințenie în cea mai adâncă cută a sufletului: *In vino veritas*. De multe ori ne-a venit pe buze, în fața celui mai încercat și sincer prieten, o mărturisire a unui amor nenorocit, a unei dureri ascunse, a unui păcat, a unui moment dureros din viața noastră, care ne apasă greu pe conștiință. Fiecare are dureri tănuite, păreri de rău chinuitoare cari îl sfășie încetul cu încetul; nimeni nu le va ști vre-odată; în clipa când primul cuvânt ar eși din gura noastră, voința, prin puterea ei suverană și autocrată, l'ar opri printr'un brusc și imperativ *veto*. Vinul însă, vinul vechiu și generos, ne face să vedem în fiecare om o ființă simpatică, un prieten bun și sincer; voința slăbită nu-și mai poate exercita funcțiunea de censurare și începem a spune și ceea ce n'am fi voit, vrute și nevrute.

Mulți scriitori psihologi au înțeles lucrul acesta și în scrierile lor găsim adesea doi prieteni așezați la o masă, în fața paharelor de vin vechiu și amețitor, iar unul dintre ei cu privirea pierdută în depărtări vagi, evocă peripețiile triste și dureroase ale unui amor nenorocit. Cu sânge rece și cu calmul unui chirurg care extirpă o tumoră, el povestește în toate amănuntele episodul trist din viața sa. În stare normală n'ar fi făcut-o niciodată. Sub excitațiunea produsă de vin, însă, o întâmplare banală, un gest, o melodie, o floare, fac ca fără voe să se strecoare din sufletul său taina ascunsă cu grije atâta vreme.

Loquacitatea celor cari întrebuințează băuturile alcoolice, ne poate explica și origina toastului. Farmecul unui chef, pentru cei obișnuiți cu astfel de sporturi, nu-l face numai vinul ci și efectele sale asupra unora dintre dâșii. Așa, unii, dela primele pahare, încep a deveni vorbăreți. Inhibițiunea începe a slăbi, devine cam indulgentă și mai târziu dispăre. Loquacitatea mai e asociată câte odată cu un aer de solemnitate. Ceea ce are de spus s'ar putea foarte bine spune șezând pe scaun; dar nu: figura individului devine de odată gravă, teatrală, se scoală în picioare și cu un gest imperativ face liniște în jurul său. Și atunci lucrurile cele mai banale și mai incoherente sunt spuse pe un ton solemn și în fraze bombastice. Acți și are origina toastul.

La unii în sfârșit, afară de imposibilitatea de a reține un secret, se observă un alt fenomen pe care mulți l'au putut observa. Se știe că copiii de multe ori vin și ne spun la ureche, ca o mare taină, un lucru pe care l'ar fi putut foarte bine spune tare, în auzul tuturor. În beție unii au câte odată astfel de acese de a ne împărtăși cine știe ce secret important și ne spun la ureche cu un aer misterios lucruri banale de tot, pe cari le-ar putea spune în gura mare.

*

Alcoolul, ca și celelalte otrăvuri ale inteligenței, este la început un stimulent pentru *subconștient*; și subconștientul este izvorul fecund din care ies inspirațiunile operilor de artă.

Aparențele unei activități psihice se explică printr'o atonie provocată asupra aparatelor cerebrale inhibitorii; și hiperideatiunea nu este altceva decât o incontinență de sentimente și idei. (Antheaume și Dromard). Profuziunea imaginilor succedându-se cu o repeziciune neobișnuită, bogăția reprezentațiunilor, cari nu sunt fixate, nefiind moderate și coordonate nici una, constituie un haos mișcător, în care e imposibil să facem o pauză. În această pretinsă su-

pra-activitate, nu găsim în total decât o paralizie: paralizia elementului superior, care dirige toate facultățile asociindu-le într'o armonie rațională, paralizia eu-lui care judecă, rectifică, moderează și compară, a eu-lui, care fiind în plină posesiune a isvoarelor de care dispune, le ia de unde vrea și când vrea pentru a face cutare întrebuințare, care îi place.

Prin disparițiunea momentană a acestui element conducător, facultățile de al doilea ordin, imaginațiunea, memoria, se găsesc părăsite în voia lor fără regulă, fără călăuză și fără frâu, astfel că produc efectele cele mai baroce și mai neașteptate, a căror scară merge dela ineptie la sublim. Deși simptomele dela început pot induce în eroare dând inhibițiunii toate aparențele dinamogenești, manifestațiunile ulterioare nu vor lăsa nici o îndoială asupra adevăratiei lor naturi. Intr'adevăr, dacă mărim doza, paralizia se întinde dela centrul cerebral de control și de inhibițiune la centri cerebrali de execuțiune. Acest *incontinent psihic* de până acum, exuberant și îndrăzneț, cu limba deslegată și picioarele ușoare, nu mai este decât o ființă abătută și deprimată, cu vorbă încălțită și membrele înțepenite. Apoi psihismul este cu totul anihilat, survine coma și bruta adoarme. (Antheaume și Dromard în *Poésie et Folie*).

În stare normală, toate facultățile: judecata, memoria, imaginațiunea, asociațiunile de idei, sunt dominate de atențiune. În beție, chiar dela început voința și atențiunea încep a slăbi până ce dispar cu totul. Câte odată, în mijlocul potopului de idei cari se succed în mod amețitor, apare de odată, fără ca asociațiunea ideilor să-i poată explica origina, o idee, care n'are nimic comun cu precedentele și care se impune cu o fixitate deseserantă. Ea revine mereu printre celelalte, după cum într'o bucată de muzică tema apare într'una sub modulațiunile și variațiunile cari o înconjoară.

Așa dar la începutul beției avem două caractere particulare și opuse: pe de o parte succesiunea rapidă, pe de altă parte fixitatea ideilor. Ori avem o idee pe care n'o putem gonii, ori alta, pe care n'o putem reține, căci atențiunea este destinată a elimina oarecari idei, ca și a fixa altele. Ideia fixă provine deci tot dintr'un defect al atențiunii ca și ideea prea fugitivă, și în ambele cazuri e urmarea otrăvirii creierului cu alcool. (Ch. Richet).

Deși s'ar părea celui care e atins de un început de beție că puterea sa de muncă e mărită,—dacă însă ar voi într'adevăr să lucreze, atunci se va simți în curând neputincios să culeagă și să fixeze ideile sale: iar fecunditatea înșelătoare de care se credeă dotat, îi va apare în curând ca o neputință reală contra căreia nu poate lupta.

Câte odată, totuș, printr'un efect al întâmplării și obișnuinței, ideia fixă, involuntară, este tocmai aceea pe care el caută s'o desvolte și această coincidență fericită poate să-l facă a crede că atențiunea sa e intactă; dar aceasta e numai o iluzie.

N. Einschlag

BIBLIOGRAFII:

«Annales scientifiques de l'Université de Jassy», tome VII, 2-me fasc, mars 1912. Sommaire: N. Costachescu, Fluorures complexes de Chrome; N. Costachescu et Th. Apostol, Sur la formation de combinaisons complexes en dissolution; N. Costachescu și G. Spacu, Sels complexes de Fer; Petru Bogdan, Les liquides considérés comme formés de molécules complexes; Nicolae Ionescu, Note préliminaire sur le Tertiaire de Buzău et Râmnicu-Sarat.

DIN ISTORIA MEDICINEI

ROLUL STELELOR ÎN APARIȚIUNEA CIUMEI

Ciuma este o boală cunoscută din cea mai îndepărtată vechime. În scrierile poetilor latini, când medicina încă nu era scrisă, se vorbea de această epidemie și se recomandă unele precepte igienice.

*Ovidiu*¹⁾ descriind semnele Ciumei dela Egină, spune că „aerul este agentul de transmisiune al boalei“.

*Lucrețiu*²⁾ vorbind de epidemia de ciumă dela Atena, face o descriere admirabilă a mersului epidemiei.

Seneca Tragicul, în *Oedip*, face o bună descriere a a Ciumei dela Theba³⁾.

După cum se vede boala era cunoscută — ba chiar studiată, așa precum mijloacele de atunci o îngăduiau.

După Aristot însă, întâlnirea doar a lui Saturn și Jupiter era de ajuns Ciumei să provoace despoperarea țărilor.

Mai târziu, când teribila ciumă dela 1348 răvăși lumea întreagă, Filip IV întrebă consiliul Facultății de medicină ce mijloace ar fi posibile să se combată flagelul. Doctorii se adunară, discutară și stabiliră că, „pentru a se găsi origina epidemiei, trebuie să se cerceteze anul 1345, de oarece atunci s'a întâmplat întâlnirea a trei planete superioare în zodia Vărsătorului“...

Guy de Chauliac, chirurg celebru în secolul XIV, spune relativ la aceasta: „Universalul agent al pacostelor omenești este dispozițiunea anumitor întâlniri a unora din cele trei mari corpuri cerești superioare — *Saturn*, *Jupiter*, *Marte* — care și precedase anul 1345, în a 24 zi din luna Martie. Cele mai mari întâlniri însemnează lucruri minunate, puternice și teribile, precum schimbări de domnii sau mortalități mari. Acestea se observă fiecare după cum întâlnirile sunt dispuse. Nu trebuie dar să ne mirăm că o așa de mare întâlnire stelară poate aduce o mortalitate așa de mare și grozavă“...

După mai multe dibuiri, Ciuma reappare din nou grozavă, în 1548. *D-rul Benoit Textor* spune: „Să arăt prin ce semne se poate preveni Ciuma; vă pun înainte în ordine și cu credință, toate felurile de mijloace prevăzătoare a unui asemenea rău. E adevărat că *izvorul tuturor acestor semne stă în stele*, adică în corpurile cerești a căror cunoștință nu este ușoară nici obișnuită și cunoscută tuturor. Dela acestea noi avem presimțiri așa de clare și vădite că cei îndărătnici pot ca să le zărească cu ochii liberi. Cauzele stau dar într'o constelațiune sau o influență a stelelor, cum de pildă ar fi întâlnirea lui Saturn și Marte în zodia Fecioarei și a Gemenilor, sau când o cometă se arată sau își întinde coada în vre-o parte a cerului, încât să necinstească virtutea vre-unei stele“...

Ciuma reappare iarăși în 1568. *D-rul Claudiu Fabri* reamintește tuturor care sunt prevestirile anemergătoare epidemiei: „Acestea sunt stelele și corpurile cerești, sau mișcările cerești, cu eclipsele de soare și lună în a 8-a casă a cerului (casa morții), sau întâlnirea lui Saturn cu Marte, mai ales când se prezintă omenește, cum se va întâmpla în zodia Fecioarei, anul viitor“.

În 1580, un profesor de facultate spune: „Calitatea aerului se poate strica în diferite feluri: când se ivesc eclipse și comete; când Saturn și Marte apar singuri sau se ivesc în zodia Gemenilor sau Vărsătorului, atunci nu numai că schimbă calitatea naturală a aerului, dar îl molipsește prin influențe rele, străine și diferite“.

Peste treizeci de ani, tot așa. Ciuma apare în 1606—1607 și doctorii nu știau ce tratamente să întrebuinteze; unii recomandau reguli igienice: să se spele ulițele, să se curețe canalurile. *François Dupont*, decanul Facultății de Medicină, privea aceste reguli ca nefolositoare: „Ciuma nu se ivește din cauza intemperriilor nici a vre-unei murdării; este necunoscută, inexplicabilă și e născută din cauze superioare și mult mai mari decât aerul, adică cu îngăduiala și voia lui D-zeu, sau din întâlnirea și răul aspect al stelelor“...

Nicolas Ellain, decan în 1597 și 1621, spune că „astrologia trebuie să fie baza oricărui tratament rațional și folositor“; „desăvârșita cunoaștere a acestei științe secrete, este excelentă pentru prevenirea și vindecarea ciumei“...

În 1619, o nouă invaziune.

D-rul Jean de Lampérière descoperă că „cometele, tremurarea stelelor, răul aspect al planetelor și cutremurile de pământ“ sunt cauzele ciumei.

De asemenea *Fr. Monginot*, medicul prințului de Condé, recunoaște aceleași cauze.

Gui de la Brosse, medicul particular al lui Ludovic XIII, fondatorul Grădinei Plantelor și *François Citoys* medicul lui Richelieu, zic că: „Cauzele ciumei sunt mișcările universale sau particulare ale lucrurilor naturale; acestea sunt prevestirile și diversele pozițiuni și întâlniri ale stelelor și a câtorva meteori sau în sfârșit alte evenimente supralunare“...

Competința și întinsa experiență ce posedă Citoys, întărea credința în această doctrină naivă și lipsită de orice bază științifică. După dânsul „Ciuma are drept cauză relele aspecte ale planetelor și mai ales întâlnirea lui Saturn cu Marte, în semne omenești, cum sunt Gemenii și Fecioara. Eclipsele de soare și lună au aceleași urmări“.

Acestea sunt părerile unor medici de altădată asupra Ciumei care ne amenință și pe noi în fiecare primăvară. Ele dovedesc că acei medici erau nevoiți să se inspire din credințele populare pentru a explica producerea unor boale pe care ei singuri nu o puteau explica într'altfel.

Dr. Fl. Simionescu

1) Cf. *Métamorphoses*.

2) Cf. *De Natura Rerum*.

3) *E. Dupouy — Médecine et moeurs de l'Ancienne Rome — 1892-Paris*.

Bibliografie: *A. Franklin: La vie privée d'autrefois. Les médecins, Paris, 1892.*

DISCUȚII

PROVINȚIA...

„Tot în Pitești stai?”—așa mă întrebă într'o zi un bucureștean întâlnindu-mă pe Calea Victoriei. Fizește că n'ar fi fost nimic de observat în acest banal început de conversație, dacă prietenul, auzindu-mi răspunsul afirmativ, nu m'ar fi întâmpinat cu un aer protector: „N'ai putut să scapi de provincie?”

Să scap de provincie? Dar pentru ce? Ducem noi, disprețuiții și compătimitii provinciali, o viață atât de vrednică de plâns?—Nu cred.

Mărturisesc că această adânc înrădăcinată a mea credință, n'aș fi cutezat să o dau în vileag, dacă, de curând cetind *Educația Voinței* de Jules Payot, n'ași fi văzut că acest prea cunoscut și apreciat cugetător, îndrăznește să subscrie următoarele rânduri:

„În Franța, mai ales, se spune adesea că munca nu-i cu puțină decât la Paris. Nici o afirmare nu-i mai funestă și mai descurajatoare decât această afirmare repetată solemn de oamenii de talent. Dar ea nu conține decât o foarte mică parte de adevăr. Orice autoritate s'ar putea cită spre a o sprijini, e aproape cu desăvârșire falsă. Mai întâi, are faptele în contră-i. Cea mai mare parte din cugetătorii cei mai mari și-au desăvârșit concepțiile în singurătate. Descartes, Spinoza, Kant, Rousseau, și în zilele noastre Darwin, Stuart Mill, Renouvier, Spencer, Tolstoi, cari au transformat cugetarea modernă asupra atâtor puncte, își datoresc singurătății cele mai multe din succesele lor.”

Sunt însă—adaugă Payot—cazuri când Capitala este numai decât trebuitoare. Așa de pildă „este Parisul trebuitor spre a da la lumină numele celebre. Căci numai Parisul dă în Franța consfințirea talentului, numai el poate organiza în jurul omului care a biruit, o reclamă reînviată mereu. Nu e însă trebuitor Parisul și în timpul lungii perioade de muncă, de sforțări, care trebuie să precedă primele succese.”

Ceva mai mult, susține psihologul experimental Payot, nici chiar fizicianul și psihologul experimental, cari au trebuință de laboratoare, nu au absolută nevoie să trăiască la Paris.

„Aceasta—spune Payot—din cauză că în știință ca și aiurea, vigoarea spiritului, inițiativa, pasiunea cercetării pot înlocui ajutoarele materiale și poți face minuni cu mijloace puține,—în vreme ce cu laboratoare strălucite gândirea poate rămâne inertă. Ceea ce-i important dar în aceasta, e de a avea entuziasmul, care face lucrurile cele mai mari. Un laborator nu servește decât să verifice ideile preconceptuate; descoperirea e ideea însăși, și nu aparatul sugerează idei.

„În afară de ramurile științei, rămâne istoria, care are nevoie de documente, pe care trebuie să le consulți acolo unde se găsesc. Dar filosofia, literatura, filosofia istoriei, și printre științe: matematicile, zoo-

logia, chimia vegetală, geologia, îți impun oare șederea într'un oraș mare?”

„Singurul avantaj însemnat al șederei la Paris—și acest avantaj e de neprețuit—e cultura estetică ce-o poți căpăta aci. Muzică, pictură, sculptură, elocință, pentru toate acestea găsești în acest oraș minunat o inițiere artistică care în cele mai multe orașe de provincie lipsește.”

Aceasta, numai în cazul când vrem să privim chestiunea dintr'un punct de vedere mai înalt. Dacă însă ne gândim că în gloata celor cari năvălesc în spre București, nu prea sunt zici fizicieni cari să-și închiză viața în laboratoare plămădind vre-o invenție, nici istorici, cari să-și slăbească vederea silabisind documente învechite,—nici indivizi cari să se prăpădească după o aleasă cultură estetică,—și mai puțin înțelegem disprețul și compătimirea arătată provinciei și provincialilor noștri. Căci, la drept vorbind, câți dintre cei ce se îmbulzesc în Capitală se ostenesc să viziteze muzeele și expozițiile de tablouri? Cei mai mulți—poate 90 la sută—se mulțumesc să-și cheltuească vremea sau cutreerând Calea Victoriei, sau vegetând în aerul afumat și înnăcrit al berăriilor. Aceștia sunt adevărații provinciali, căci iată ce ne spune Payot:

„A fi provincial nu înseamnă a locui într'un sătisor, reședință de subprefectură. Poți să fii provincial și la Paris, căci dacă acest nume are vre-un înțeles, nu poate însemna alta decât lipsa oricărei preocupatii superioare. Provincial e omul a cărui minte e plină numai cu intrigi fără însemnătate, care în viață nu găsește altceva decât să bea, să mănânce, să doarmă și să câștige parale; e imbecilul care n'are altă treabă decât să fumeze, să joace la cărți, să facă glume grosolane cu oamenii de acelaș nivel intelectual cu al său. Dar dacă în provincie, fie chiar și într'un sat, un tânăr are gustul naturei și dacă stă în comunicație cu cei mai mari cugetători, mai mult decât sigur că nu merită câtuși de puțin epitetul, ajuns insultător, de provincial.”

Dar să ne oprim. Ceeace rezultă din cele de mai sus, este faptul că și în București, poate și mai repede ca în provincie,—minte omului este în primejdie de a se rugini. Eu cel puțin mărturisesc că ceeace până azi m'a împiedicat de a încerca să mă transfer la București, a fost tocmai teama că mă voiu provincializa... Și pe drept cuvânt, cred eu, în Capitală se cheltuește vremea mai repede și mai fără profit ca ori unde.

M. Mihăileanu

BIBLIOGRAFII:

«Convorbiri Științifice și Filosofice», No 2, pe Aprilie și următorul sumar: Nebunia lui Eminescu, dr. P. Zosin, Profesor la Universitatea din Iași; Puterea Hazardului, Ar. Schopenhauer; Tainele Vieții și ale Morții, R. Virchow; Însemnătatea descoperirii Polului Sud, Fridjoff Nansen; Originele Petrolului, M. de Nansouty; Ce sunt Microbii? Elie Mecinikoff; Știința și Morala, Imm. Kant; Eclipsele de Soare și de Lună, V. Anestin; Telepatia, N. Vaschide. Un număr 30 bani. Abonamentul 4 lei pe an. București, str. Calomfirescu, 7.

INSEMNĂRI

NAȚIONALISMUL ITALIAN.—Actuala campanie de extensiune colonială a Italiei se dă drept un succes al naționaliștilor italieni; e de actualitate să cercetăm mai de aproape naționalismul în doctrina și practica fraților noștri din văile Apeninului. O recentă polemică de presă aruncă oarecare lumină asupra acestei chestiuni.

Mai întâi trebuie să spunem că naționaliștii italieni alcătuiesc un partid — o Asociație sub conducerea unui Comitet central — a cărui atitudine față de guvernul actual al «blocului» e o atitudine de opoziție, care însă inspiră guvernului oarecare măsuri legislative și oarecare acte de guvernământ destul de importante, pentru că naționaliștii italieni reprezintă, pe cât se pare, un curent destul de energetic al opiniei publice. Asociația are un organ de publicitate *Ideia Națională*, care apare în fiecare Joi la Roma.—Aceste fapte sunt în afară de discuție. E mai greu să stabilim compoziția și doctrina partidului naționalist. Se vede că nici Italianii nu sunt lămurii asupra acestui lucru, căci tocmai de aci a pornit polemica de care amintim. Cunoscutul sociolog *Scipio Sighele* publică în *Tribuna* de la 7 april un articol în care își exprimă toate nedumeririle sale în privința originii doctrinale a naționalismului italian—dacă e consecvența unei teorii originale asupra vieții, sau dacă e simplă importanță a naționalismului francez—cât și în privința directivei sale politice, care șovăiește de la reacționarism la democrație. Dacă naționalismul nu-și fixază un program pentru rezolvirea problemelor sociale la ordinea zilei și dacă nu-și stabilește o linie precisă de acțiune între curentele ce agită opinia publică, el poate rămânea o simplă manifestare naivă de sentimente primitive, cu totul sterilă, ca valoare socială.

La acestea naționaliștii italieni au răspuns pe larg și lămurit.

Mai întâi, au refuzat orice înrudire cu naționalismul francez, de ale cărui tendințe reacționare, antisemite și xenofobe sunt cu totul departe. Astfel, ei au împins guvernul spre campania din Tripolitania, care să creieze un nou debușeu pentru expansiunea italiană, iar în politica internă au fost partizanii monopolizării asigurărilor de către Stat, ceea ce e desigur o măsură destul de democratică, o măsură socialistă. Totuși, naționaliștii se găsesc împotriva partidelor democratice ce alcătuiesc blocul guvernamental și alături de clericali și conservatori, pentru că ei vor să combată ideologia pacifistă, statală, internaționalistă și umanitară a acestor partide... Ei vor totuși să păstreze instituțiile de Stat ale Italiei actuale. Aici nu prea ne lămurim: Democrații naționaliști italieni se înțeleg foarte bine cu reacționarii declarați? Cum? Revendicările politice și economice îi lasă indiferenți, încât ei pot cuprinde în mijlocul lor sau pot fi alături de grupe extreme? E naționalismul o concepție politică sau e o simplă stare de sentimente indefinite?...

Totuși naționalismul italian are două note, care îl fac superior altor concepții similare. El nu e antisemit și nu-și face din activitatea negativă unicul său crez politic; el caută acum să intereseze la mișcarea sa masele proletare, luând poziții în problema cea mare a augmentării patrimoniului național. De aceia socialiștii n'au isbutit să împiedice avântul mișcării naționaliste, a cărei ultimă izbândă este campania din Libia. Iată un naționalism care poate spera cămăcar nu va avea în potrivă-i masele muncitoare. — C. P.

DELA CONFERENȚELE VIEȚEI NOUI ni se anunță sfârșitul seriei lor de anul acesta. Miercuri, d. *Densusianu* a închis ciclul al treilea, schițând o schemă a evoluției literare în Germania de azi și precizând locul pe care *sufletul nou* îl ține din ce în ce mai hotărâtor în viața artistică actuală de acolo. În săptămâna trecută, d. *Andrișoiu* făcuse

câteva observațiuni în legătură cu literatura științifico-fantastică a ultimilor ani, și o arătase ca o față caracteristică a producțiunii contimporane. Și tot în aprofundarea atmosferei sufletești actuale pornise d. *Sperantia*, când încercă să prindă substratul filosofic al noii poezii occidentale. Vorbitori — pe cari i-am recenzat uneori la vreme — au mai fost și alții. Inegali, fără îndoială: pentru că nu toți pot avea verva cuceritoare în măsura d-lui *Georgeseu-Ștefănești* (Muzica post wagneriană), sau erudiția rafinată și impunătoare a d-lui *Densusianu*. Dar toți aproape s'au prezentat unitar, din punctul de vedere din care au privit desfășurarea culturii noastre de astăzi: *Sufletul nou*.

Fără îndoială că pentru cei în curent cu viața literară de la noi, prea des s'au împreunat în toată activitatea d-lui *Densusianu* aceste două cuvinte: «Suflet nou». Dar iarăși două lucruri nu se pot nega: 1) că această mișcare încălecă biruitor formulele vechi de artă; 2) că rostul d-lui *Densusianu* în această mișcare regeneratoare este incontestabil.

Se poate ca întorsătura rosturilor noastre literare de mai târziu să ignoreze conștient și cu rea credință sacrificiile așa de apreciable ale stăruitoarei *Vieța Nouă*. Se poate ca cineva, trecând voit peste iritabilitatea așa de insuportabilă uneori a scriitorilor, să comenteze în abstracto faptul că d. *Densusianu* nu a reușit să grupeze pe scriitorii cu autoritate ai noului curent. Se poate chiar ca un acces de naționalism să încerce a prezintă la un moment dat strădania dela *Vieța Nouă* ca o încercare donquichotescă; se poate.

Dar va veni istoria; suntem siguri; va veni atunci când generalizarea așa de necesară a rafinamentului ce nu se poate înlătură, va fi statornicit autoritatea definitivă a artei sugestive. Atunci se va scrie că într'o epocă de dezorientare, simbolismul și-a avut acțiunea în Bucureștii Balcanilor și ai tuturor contrastelor, — și-a avut perioada lui eroică — în care conștiința îndărătnică a înfruntat indolența analfabetismului patent și batjocura înduioșătoare a sărăciei sentimentale; și atunci, când se va institui ierarhia autentică a valorilor, cutare notiță din «revista cu prea multe pagini albe» va lua proporțiuni apocaliptice... Pentru că întreaga activitate dela *Vieța Nouă* va căpăta coloratura poetică. — V.

ACTUALA PROMOVARE ÎN ȘCOLILE SECUNDARE. — În *Noua Revistă Română* dela 15 Aprilie, am arătat că examenul cerut prin noul regulament al școalelor secundare e și absurd și imposibil. Mai semnalez azi încă o anomalie. Să ne închipuim 2 elevi, A și B, cu următoarele situații la finele lui Mai:

	A	B
Matematica	7	5
Științe	7	5
Istoria	7	5
l. latină	7	7
l. română	7	7
l. germană	6	6
l. franceză	6	6
geografia	6	6
religia	6	7
muzica	6	8
desemn	6	8
gimnastica	6	8

Elevul B va fi promovat fără examen, iar elevul A va trebui să dea examen la toate cursurile, prin urmare și la matematică, științe, istorie, trei obiecte principale, la cari el este incomparabil superior elevului B.

Aceasta este fără îndoială o nedreptate.

Greșala vine de acolo, că s'a făcut un prea mare salt cu noua schimbare. După vechiul regulament, un elev se promovă cu media generală 5, și totuși promoțiunile nu erau

prea numeroase; cu atât mai puțin numeroase vor fi acum, când media generală este 6,50. Acest spor de puncte va aduce o schimbare și în înțelesul, în semnificația notei, fapt peste care nu trebuie să se treacă așa ușor.

Intr'adevăr, prin un uz de mai bine de 20 de ani, cifrele dintre 1 și 10 căpătaseră în mintea profesorilor un înțeles bine definit, un raport clar de gradare; ajunsese, adică, un simbol exact al impresiunii examinatorului. Nimic nu lămurște mai bine înțelesul unui cuvânt, decât întrebuițarea lui îndelungată; același lucru se poate spune și despre aprecierea în cifre.

Cifra 5, prin uz, căpătase înțelesul de *satisfăcător*, «merită să treacă». De acum încolo, calificativul de *satisfăcător* va fi reprezentat prin cifra 6. Un elev care răspunde realmente de 5, va fi notat cu 6, de unde, negreșit, o oarecare perturbare în scara valorificării.

Pentru aceste motive, eu cred că saltul dela media 5 la media 6,50, e nejustificat. Media 6 ar fi fost mai mult decât îndestulătoare.

Să trecem la o chestie mai însemnată, la o chestie de principiu: suprimarea corijenții.

Suprimarea corijenții a fost o dorință netăgăduită generală, despre care s'a vorbit și scris în mai multe rânduri. Actualul regulament suprimă corijența înlocuind-o cu examenul. Asupra examenului păreri sunt împărțite; unii sunt pentru, alții contra. Rămâne totuși un punct asupra căruia nu încapă nici o discuție: elevii buni trebuiesc menajați. Noul regulament ține seamă de aceasta; repet însă, că pentru media de trecere ar fi trebuit să se oprească la 6, fiindcă un elev care are toate mediile parțiale 6, sau câteva cu 5 și tot atâtea cu 7 pentru a le acoperi, este un bun elev.

Asupra introducerii examenului am mai multe observațiuni de făcut: Mai întâi, dacă introduci examenul, trebuie să dai elevului posibilitatea de a se pregăti, altminteri examenul devine o adevărată cursă. Noul regulament nu ține seamă de acest principiu, de aceea examenul, așa cum se prevede,

este o imposibilitate. Cum și de ce, am arătat mai pe larg în articolul meu trecut.

Al doilea, examenul trebuie gradat. Nu e logic ca un elev care intră în examen și are câteva medii cu 6 sau 7, să dea examen la fel cu cel care n'are decât 4 sau 5. Și aici trebuie o ușurare, o încurajare. Elevii cari intră în examen ar trebui împărțiți în 2 categorii: unii cu examen parțial, alții cu examen integral.

Situația s'ar putea statornici, cred, în întregul ei, astfel: Elevii cu media generală 6 și nici o medie parțială (media unui singur obiect) mai mică de 5, să fie promovați fără examen.

Elevii cu media generală 6 și cel mult două medii parțiale inferioare lui 5, vor da examen la toate obiectele afară de acelea la cari au ca medie parțială cel puțin 6.

Elevii cari au media generală 5 și cel mult două medii parțiale inferioare lui 5, vor da examen la toate obiectele.

Cursurile să înceteze la 27 Mai, iar examenul să dureze dela 1—20 Iunie inclusiv, cu zile de preparație pentru fiecare obiect în parte. Examenul se va face de către profesorul respectiv, asistat de diriginte.

Măsura s'ar putea introduce chiar din anul acesta, întrucât ea aduce o ușurare față de regulamentul în vigoare.

În chipul acesta, elevii cari sunt admiși a da examen parțial, vor avea toată puțința să se pregătească. Ei vor face o sfortare la obiectele unde sunt slabi, începând din Mai sau chiar Aprilie, căci nimic nu încurajează pe om mai mult decât probabilitatea unei reușite, decât perspectiva unui lucru nu prea greu de realizat.

Pentru elevii din categoria cealaltă, situația, firește, va fi mai grea, nu însă imposibilă. Dar așa a fost și va fi cât lumea, fiecare trebuie să îndure soarta ce și-a pregătit. Bună voința are o limită, peste care nici profesorii, nici școala nu trebuie să treacă orbește. — N. Em. Teohuri

REVISTA REVISTELOR

O admirabilă publicație de cercetări speciale, *REVISTA INFANTERIEI*, ne aduce și în ultimul no., (Martie), câteva articole al căror interes poate depăși cercul de specialiști pentru care sunt scrise. Astfel, cele spuse de d. *Locot-Colonel Mărdărescu* despre *buna credință în știință*, cu ocazia unei polemici între două reviste militare, ar trebui ținute în seamă cu prilejul oricărei polemici având pretenții de obiectivitate. E îmbucurător lucru că în lumea militară se găsesc oameni cu autoritate cari să înfrângă abuzul unei libertăți răufăcătoare în alegerea mijloacelor de a combate — diformând și deviind — păreri adversarilor. —

O schiță — *Mulțumire sufletească* — cu tendințe de pedagogie militară, ne dă *Gheorghe Șuer*. E plină de gânduri înălțătoare; păcat că, luat de un anumit curent, autorul n'a găsit un *molto* mai bun de cât versuri înșirate de d. Victor Eftimiu.

În *REVISTA GENERALĂ A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI*, d. I. *Popescu-Pasărea* face cunoscută originea melodiei cântecului național „*Deșteaptă-te Române*”. — Pe cât de cunoscut ne este bardul Andrei Mureșeanu, autorul versurilor marseillezei române, — pe atât de ignorat a rămas autorul jalnicei melodii, transpusă de altfel destul de nepotrivit pe versurile îmbărbătătoare ale poetului transilvănean.

«Printr'o fericită întâmplare, scrie d. *Popescu-Pasărea*, un manuscris al timpului vine să facă lumină deplină în această privință. Iată ce zice în această privință, *Ucenescu*, învățător și cantor pe acea vreme în Brașov: «Încă din anul 1844, subscrișul mă aflam învățător și cantor în Biserica Sf. Treime de pe Tocile, care este comuna Bolgar sechiului de sus în Brașov. Poetul Andrei Mureșan, ca rudenie cu parohul Bonifatie Pitiș, venea vara des la grădinele parohului pentru aer și pentru cereașe. Sosind furiosul an 1848, poetul căuta o melodie după care să compună pentru acest an un sonet, care să se cânte între amicii ce erau să se adune la grădina parohului pentru a petrece de seara cu mâncăruri și băuturi în onoarea cereașelor.

Am cântat multe cântece de probă; iar sosind la urmă-

torul cânt „*Din sânul maicei mele*” și cântându-l, a rămas poetul, pe lângă această melodie, obligându-mă ca pe Dumnezeu viitoare să mă aflu și eu împreună cu oaspeții invitați la grădina, ca să cânt după melodia aleasă, poezia ce o va compune până atunci.

În Dumineca hotărâtă — iată că vine poetul împreună cu 4 domni români — și șezând cu toți pe iarbă verde și cu cirase dinainte — îmi dete d-l Andrei Mureșan poezia făcută „*Deșteaptă-te Române*”; probai puține rânduri, și văzând că în tot melosul este de mirare potrivit, l-am cântat cu vocea mea tânără și puternică până la fine. Mai repetându-l odată, toți Domnii, învățând melodia din auz, cântau împreună, mulțumind și urând multă vieță și sănătate marelui poet. Din ziua aceea cântul „*Deșteaptă-te Române*” s'a făcut cel mai plăcut și familiar; iar eu eram pofțit în toate părțile ca să-l cânt și să învăț a-l cânta bine și regulat».

Asupra lui Ucenescu, d. *Popescu-Pasărea* scrie că a fost un discipol al lui Anton Pann și cunoștea bine muzica bisericască și cântecele de lume pe cari le scosese Pann în «Spitalul Amozului». Tânăr de talent, Ucenescu făcea la Brașov operă de propagare a muzicii Maestrului său care eră îndestul de cunoscut și apreciat în tot locul.

Melodia primitivă din «*Deșteaptă-te Române*» a suferit în cursul vremii un proces de rotunjire care a simplificat-o. Ucenescu însuș, arată într'o notiță că «nu-l cântă bine exact, decât cei ce l'au învățat dela mine, pe când ceilalți l'au mai schimbat intrucâtva».

Românii din Regat, în special, îl cântă vioi, ca pe un marș, adaptându-l astfel spiritului războinic din text; nu tot așa fac Ardenii cari îl cântă jalnic, tărăgănat, — ceea ce ne face să vedem și mai lămurit curiosul împrumut al acestei melodii dela cântecul elegiac:

Din sânul maicei mele, născut în griji, necazuri

Restriștea mi-a fost leagăn, cu lacrimi m'am hrănit!

Viața socială modernă dă tot mai multă însemnătate fiecărui grup de membri legați de nevoi și năzuinți comune. —

Nu e fără interes să cunoaștem cât de departe frământările de pildă ale funcționarilor comerciali, acești «proletari în haine negre» cum le plac să se numească.

Iată, primim la redacție no. 1 din *BULETINUL FUNCȚIONARILOR COMERCIALI*. — Ne-a înduioșat apostila scrisă cu mâna și subliniată: «Rugăm recenzați»... Și l-am tăiat (*Buletinul* are opt pagini și «de pe acum spațiul este prea mic»), și l-am citit.

Funcționarii comerciali au desigur multe pe inimă și scriu deci cu inimă: «Organul nostru! În sfârșit! Cu începere de astăzi, va apare în fiecare lună Buletinul nostru, facla care va lumina și încălzi conștiința întunecată și amorțită a funcționarilor comerciali de toate categoriile... *In contra* exploatareii sălbatice și nelegiuirilor patronale, împotriva destractorii legii repauzului duminical integral; *pentru* apărarea drepturilor noastre și cucerirea de reforme noi necesare breslei oprositate și desmoștenite a robilor comerțului, vom face armă de atac și scut de apărare din organul nostru... *Prin și pentru funcționarii comerciali!* Iată deviza ce ne călăuzește.»

Mai sunt articole din cari regretăm că nu putem culege decât titlurile: *Flașnetarul*, *Jos vanitatea!*, *Situația noastră — aparența și realitate* —, *Dărâmași gașca de șarlatani!*, etc., etc.

Dintr'o notiță aflăm că funcționarii comerciali din Germania cheltuesc aproape 25 mii lei pe an cu organul lor, care are un tiraj anual de 471 mii foi.

Constatarea — de sigur nu nouă — a *crizei Statului modern*, capătă o formă foarte sugestivă în articolul lui *Paul Louis*, publicat în *MECRURE DE FRANCE* de la 1 April. Statul modern e atacat din afară de către sindicalism, care tinde la realizarea finală a unei greve generale care să oprească în loc funcționarea întregii vieți sociale și să demonstreze astfel ineficacitatea organizației actuale pentru menținerea regimului capitalist; Statul modern este atacat dinăuntru, în chiar mecanismul său esențial, de socialism, care tinde la cucerirea puterii legislative pentru ca prin ajutorul ei să transforme actuala organizare a societății. — Progresele acestor doi adversari ai Statului modern, sunt ușor de observat în Franța, în Anglia și în Germania; aceasta îl face pe autor să închee astfel: «Sub orice aspect se înfățișează, oricare îi sunt detaliile organizației sale de fațadă, Statul modern este în genere amenințat, crăpat, sortit unei ruinari apropiate.»

Cazul Franței este cazul tuturor regiunilor ajunse la un anumit grad al dezvoltării industriale; cu acest Stat capitalismul însuși e lovit de moarte. Avântul a ceiaze se numește, după Taine, anarhia spontană la noi, înmulțirea și lărgirea grevelor și apariția trade-unionismului revoluționar în Anglia, marea victorie a social-democrației peste Rin, sunt manifestații diverse ale aceluiași fenomen, semnele unei iremediabile prăbușiri.» —

Tot în acest No. din revista parisiană, *Robert D'Humières* caută să prinză câteva trăsături din figura stranie a dramaturgului englez *J.-B. Shaw*.

MEMENTO

~ D. Jordan I. Tacu, — institutor în Galați, dorind să știe ce citesc elevii săi din clasa a IV-a primară, a aflat următoarele: Din 50 elevi: 33 n'au citit nimic în afară de cărțile de școală; 5 elevi au citit câte o carte, 1 elev două volume, 2 au citit câte patru volume, 3 au citit câte cinci volume, 5 au citit câte șapte volume și unul, care învăță în particular limba franceză, a citit patru volume românești și 36 franceze. (*Rev. Gen. a Inv.*)

~ S'au împlinit o sută de ani de întrebuintare a gazului de iluminat. Cel dintâi oraș iluminat a fost *Freiberg* din Germania, prin stăruința, prof. *Lampadius*. — Revista „*Natura*” reproduce niște curioase argumente ce se aduceau pe acea vreme împotriva iluminatului cu gaz; astfel: un argument juridic: sunt puși la contribuție pentru acest iluminat și oameni cari nu-l doresc; unul teologic: strică alcătuirea universului care prevede întunericul nopții; unul moral: frica de întuneric, care ferea pe mulți de păcate, are să dispară, iar chefurile au să se înnulțeașcă; și sfârșit, un argument național: iluminările de zile mari au să-și piardă efectul din cauza acestor quasi-iluminații zilnice.

~ *Jules Renard*, autorul faimosului *Poil de Carotte*, va avea în curând un monument în orașul său *Chitry-les-Mines*. Subscripțiile se trimit la „*Mercur de France*”.

~ În mult apreciată revistă germană de psihologie, *Archiv für die gesamte Psychologie*, B. XXIII, Heft 1-2, se află publicată o interesantă lucrare a d-lui *Usiel Iosefovici* (din Pitești) asupra *eredității sufletești*. Această lucrare a servit autorului ca teză pentru doctoratul în filosofie, pe care l'a trecut la Lipsa înaintea filosofului *W. Wundt*.

~ Primim la redacție o importantă lucrare a d-lui Dr. C. Parhon intitulată: *Cercetări asupra glandelor cu secrețiune internă în raportul lor cu patologia mintală*.

~ Polemica dintre ilustrul nostru istoric *A. D. Xenopol* și publicistul francez *Henri Berr*, se continuă prin *La Revue du Mois*, care apare la Paris. În ultimul număr al acestei reviste (10 April 1912) se află un articol răspuns al lui *H. Berr*.

~ Cronicarul muzical dela „*Mercur de France*”, severul *Jean Marnold*, ocupându-se de „*Cobzarul*” D-rei *Văcărescu*, reprezentată la Opera Mare din Paris, scrie: „*Cu „Cobzarul”, Opera noastră a supus prea cunoscută noastră galanterie la o greă încercare...* — Dar sunt lucruri, în această cronică, cari trec de obiectul ei însăși, și asupra lor am putea reveni.

~ La 1 Maiu, o nouă revistă pur literară: *Grădina Hesperidelor*. Ea apare, auzim, sub îngrijirea d-lui *Teodor Stamatiad*, în condițiuni neobișnuite dar foarte firești și anume: numărul paginilor va fi impus de producțiunea colaboratorilor și prețul deci va varia (o coală 20 bani; 2 coale 40, ș. a. m. d.); apoi, apariția revistei va fi impusă de zelul iarăș al colaboratorilor... Cu chipul acesta, *Grădina Hesperidelor* ar vrea să fie o serioasă antologie literară în incontința literară de azi.

~ În interesanta colecție „*La Vie anecdotique et pittoresque des grands écrivains*”, a apărut acum poezia vieții lui *Théophile Gautier* povestită de un scriitor minunat: *Leo Larguier*. Nici o altă viață de scriitor nu-i poate mai plină ca a marelui maestru romantic, de pitoresc și anecdotic. Găsim aci viața lui închinată în parte ziaristicii — pe care o blestema; și artei pe care el o adora. — Cartea e nespuz de fermecătoare.

~ Șirul de romane — care vor forma la sfârșit un tot — pe care le scoate de la o vreme *Romain Rolland*: *Jean Christophe*, și cari avură până acum un extraordinar succes, formează obiectul unui studiu frumos pe care îl scrie *Georges le Cardonnel* în „*Les Marges*”. Romanul lui *Romain Rolland* e o operă capitală care atinge înțelepturile mari ale societății moderne. Cele 9 volume care îl vor forma, pot fi citite și în parte; ele fiind aproape de sine stătătoare.

~ Șefii secțiilor din ministerul bulgar de comerț, în urmă hotărârii luate într-o întrunire generală, vor alcătui niște scurte rapoarte asupra progresului realizat în diferitele direcții ce țin de acest minister. După aceste rapoarte se va redacta raportul general pentru jubileul de 25 ani de domnie al actualului rege bulgar.

~ *Fabricațiunea zahărului în România* crește neconținut atât în urma creșterii consumațiunei interne cât și pe urma exportului. De unde în 1896 producțiunea noastră de zahăr a fost de 1.705.668 kgr., în 1910 această producțiune a fost de 50.003.141 kgr.

~ *St. Zaimoff* — inițiatorul și directorul tuturor muzeelor din *Plevna* și localitățile istorice din jurul ei — a editat o frumoasă carte cu ilustrațiuni, în care a adunat tot ce s'a scris relativ la monumentele ridicate în *Plevna* întru amintirea războiului de eliberare.

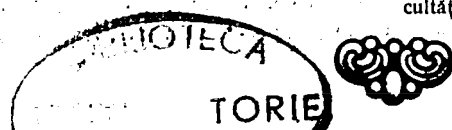
~ A apărut importanta lucrare *Forma arhitectonică a bisericii Sf. Sofia din Sofia* de *Andrei Petrici*. Lucrarea s'a tipărit de societatea arheologică din Sofia, are 30 planuri și conține un foarte interesant material nou pentru istoria capitalei bulgare.

~ *Dieudonat* e ultimul roman al lui *Edmond Haraucourt*. E un roman și de aventuri, în care comical se amestecă cu drama, și în același timp de un spirit ultra-modern în cadul unor vechi legende.

~ După un raport al ultimului congres horticol, cultura florilor și a zarzavatului pe coasta *Provenței* se întinde acum pe 8.000 ha, dând un produs brut de 63 milioane: Flori tăiate și expediata în afară 32 mil., flori pentru parfumerie 8 mil., cepe de flori 5 mil., palmieri și alte plante exotice 10 mil., trufandale 6 mil.

Această cultură ocupă 20 000 de oameni, bărbați sau femei. Ținând seama de diferitele cheltuieli de exploatare și de valoarea locală a solului care este în mijlociu de 500 lei ha., se ajunge la un venit net de aproape 19 milioane, sau aproape 2.400 lei la ha.

~ Ultima statistică a ministerului de instrucție publică din Franța, constată că cele 56 de facultăți, la un loc cu celelalte școli superioare ale Republicei, numără 34.976 studenți francezi și 5.528 străini. Facultățile de medicină numără 357 studenți franceze și 508 străine.

Se găsește de vânzare
la administrația revistei

ALEXANDRU TEODOR STAMATIAD

POEMELE IN PROZĂ ALE LUI BAUDELAIRE

TRADUCERI

Ilustrații de

GROPEANU, POITEVIN-SCHELETTI și STERIADI

Ediție pentru bibliofili

Prețul 20 Lei

MERCURE DE FRANCE

26, Rue de Condé, Paris

Directeur : ALFRED VALLETTE

Littérature, Poésie, Théâtre, Musique, Peinture, Sculpture,
Philosophie, Histoire, Sociologie, Sciences, Voyages,
Bibliophilie, Sciences occultes, Critiques, Littérature étrangère,
Revue internationale de la Quinzaine.

Le *Mercur de France* est dans sa vingt et unième année. Il paraît le 1-er et le 16 de chaque mois et forme tous les ans six volumes.

Le *Mercur de France* occupe dans la presse française une place unique : il participe de la revue et du journal. Pour juger de sa diversité, il suffit de parcourir quelques-uns de ses sommaires et la liste des 50 chroniques que, sous le titre de *Revue de la Quinzaine*, il publie selon un roulement méthodique. Cette *Revue de la Quinzaine* s'alimente à l'étranger autant qu'en France ; elle offre un très grand nombre de documents et constitue une sorte d'encyclopédie au jour le jour du mouvement universel des idées.

Il n'est peut-être pas indifférent de signaler qu'il est celui des grands périodiques français qui coûte le moins cher, puisque le prix de son abonnement excède à peine celui des journaux à un sou.

VENTE AU NUMÉRO ET ABONNEMENT

Les abonnements partent du premier des mois de janvier, avril, juillet et octobre.

France :	Etranger :
Le numéro 1 fr. 25	Le numéro 1 fr. 50
Un an 25 fr.	Un an 30 fr.
Six mois 14 fr.	Six mois 17 fr.
Trois mois 8 fr.	Trois mois 10 fr.

ABONNEMENTS DE TROIS ANS

France 65 fr. | Etranger 80 fr.

Envoi franco sur demande d'un numéro spécimen.

Editeurs :

ZANICHELLI de Bologna, ALCAN de
Paris, ENGELMANN de Leipzig,
WILLIAMS et NORGATE de Londres.

„SCIENTIA“

REVUE INTERNATIONALE DE SYNTHÈSE SCIENTIFIQUE
PARAISANT TOUS LES DEUX MOIS

(6 numéros par an de 240 à 250 pages chacun)

Direction : G. BRUNI — R. DIONISI — F. ENRIQUES
R. GIARDINA — E. RIGNANO

Scientia fondée en vue de contrebalancer les fâcheux effets de la spécialisation scientifique à outrance. Elle publie des articles qui se rapportent aux branches diverses de la recherche théorique, depuis les Mathématiques jusqu'à la Sociologie, et qui tous sont d'un intérêt général : elle permet ainsi à ses lecteurs de se tenir au courant de l'ensemble du mouvement scientifique contemporain.

Scientia, qui est dans sa sixième année d'existence, a conquis du premier coup la faveur du monde savant, grâce à la collaboration qu'elle s'est assurée des autorités scientifiques les plus éminentes de l'Europe et de l'Amérique. Elle a publié, outre les articles de ses directeurs : MM. Bruni, Enriques, Dionisi Rignano, des travaux de MM. Mach, Poincaré, Picard, Tannery, Borel, Boutroux, Volterra, Levi-Civita, Zeuthen, Arrhenius, George Darwin, Schiaparelli, Celoria, Seeliger, Lowell, Maunders, Crommelin, Eddington, Fowler, Bohlin, Poinseux, Moreux, Herz, Suess, Chwolson, Lebedew, Righi, Bouasse, Brunhes, Ritz, Langevin, Fabry, Zeemann, G. H. Bryan, Soddy, Ostwald, Nernst, Wallerant, Lehmann, Sommerfeldt, Cianciani, Aebegg, Buytss, Höber, Boltazzi, Fredertq, Demmor, Borntau, Foa, Galeotti, Ebstein, Asher, Raffaele, Delage, Caullery, Rabaud, Le Dantec, Semon, Driesch, Pearl, Hartog, Russel, Wiesner, Haberlandt, Constantin, Ziegler, Uexküll, Bethe, Sherrington, Bohn, Piéron, Claparède, Janet, Rey, Pékler, Hoernes, Sollas, Jespersen, Meillet, Simmel, Ziehen, Cunningham, Westermarck, Kidd, Landry, Edgeworth, Bonar, Pareto, Loria, Carver, Fisher, Sombart, Oppenheimer, Scialoja, Ph. Sagnac, Salomon Reinach, Guignebert, Loisy, etc.

Scientia joint au texte principal, portant les articles dans la langue de leurs auteurs, un supplément avec la traduction française de tous les articles allemands, anglais et italiens. Elle est ainsi accessible à quiconque connaît la seule langue française.

Prix de l'abonnement :

30 francs, — 24 mk., — 24 sh.

Direction et Rédaction : Milan, Via Aurelio Saffi, 11.

Se găsește de vânzare
la administrația revistei

THOMAS CARLYLE

DE

C. ANTONIADE

DOCTOR IN FILOSOFIE

A DOUA EDIȚIUNE

Cu un portret al lui CARLYLE după WHISTLER

PREȚUL : 3 LEI

In provincie se adaugă 45 bani,
costul transportului recomandat.

MINISTERUL AGRICULTUREI
 ȘI AL
 DOMENIILOR
 —
 DIRECȚIUNEA
 PROPRIETĂȚII ȘI A EXPLOATĂRII
 MOȘIILOR
 —

PUBLICAȚIUNE

În ziua de 5 Maiu 1912, ora 10 dimineața, se va ține în localul Ministerului licitațiune publică orală, pentru vânzarea locului viran, în suprafață cam de 754 m. p. proprietate a Statului, situat în Capitală, Str. Doamnei No. 2.—

Concurența va începe dela suma de 250.000, lei iar garanția va fi de 7000 lei.

19 Martie 1912

No. 20.196.

SANATORIUL Dr. GEROTA

OPERAȚIUNI ȘI FACERI

BUCUREȘTI, BULEVARDUL FERDINAND No. 48

TELEFON 1/44

Cel mai mare și mai complet
 Sanatoriu de Chirurgie din țară

Special construit pentru boalele **CHIRURGICALE**,

GENITO-URINARE,

:: **BOALE DE FEMEI, FACERI ȘI VENERIENE** ::

Cu 2 săli de operație,

2 săli de pansamente,

Razele Röntgen

și toate aparatele și instrumentele necesare operațiilor generale și speciale.

Tratamentul sifilisului prin injecțiuni intravenoase

cu medicamentul **ERLICH (606)**

NOUA, INGENIOASA
 MAȘINĂ DE SCRIS

„ADLER”

TOATE LITERILE SE POT SCHIMBA
 LA MOMENT CU ALTELE SCRIND
 RUSEȘTE, GRECEȘTE, Etc.

Cea mai trainică mașină de scris este „ADLER”, fiind construită cât se poate de simplă, neavând decât 400 de piese pe lângă celelalte mașini oarbe ce au peste 2000 de bucățele, de aceea în totdeauna se află aceste mașini la reparat, având prea multe piese.

Mașina de scris „ADLER” are scrisul imediat și continuu vizibil (nu scriere oarbă). „ADLER” are numai 30 de clape cu 90 de litere; deci 6—8 litere mai mult decât mașinile oarbe.

20 copii direct se obține cu mașina „ADLER”. Se poate scrie în mai multe culori; cea mai practică pentru circulări cu hârtie oerată.

Numai 30 de clape, dar cari dau peste 90 de litere, țifre și semne, etc.

Cu 6—8 litere mai mult decât la mașinile de scris oarbe (Machines cachées)

Fac și orice schimb cu mașini de scris uzate contra noilor mașini de scris „ADLER”

Am luat în schimb peste 40 mașini de scris sistem vechi și uzate Remington, Fay-Sholes, Smith-Premier, Yost No. 4, Yost No. 10, Hammond, Nort's, Empire, Chicago, Gladstone, Blickensderfer, Ideal, International, Oliver, Stowes, etc.

INVĂȚĂTURA MAȘINEI
 — GRATIS —

Tot felul de accesorii pentru orice mașină de scris la:

I. B. ANTONESCU

Telefon No. 8/51

Șoseaua Basarab, 250 (Piața Victoriei) :: BUCUREȘTI :: Șoseaua Basarab, 250 (Piața Victoriei)